

VREDNOVANJE KURIKULUMA I IZVJEŠĆE O OSTVARIVANJU GODIŠNJEG PLANA I PROGRAMA ZA PEDAGOŠKU GODINU 2017./18.

Vrednovanje i izvješćivanje rezultat je timskog rada:
odgojiteljica Vrtaća, pedagoginje i ravnateljice

KRIŽEVCI, kolovoz 2018.

Na temelju članka 32. Statuta Dječjeg vrtića Zraka sunca, Križevci Upravno vijeće Dječjeg vrtića Zraka sunca, na sjednici održanoj 29.08.2018. god., donijelo je

ODLUKU

o prihvaćanju Vrednovanja kurikuluma i izvješće o ostvarivanju godišnjeg plana i programa rada Dječjeg vrtića Zraka sunca za pedagošku godinu 2017./18. godinu.

1. Prihvaća se Vrednovanje kurikuluma i izvješće o ostvarivanju godišnjeg plana i programa rada Dječjeg vrtića Zraka sunca za pedagošku godinu 2017./18. godinu.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Klasa: 601-01/18-01/99

UrBroj: 2137-61/18-01

Križevci, 29.08.2018.

Vrednovanje i izvješće razmotrilo je i usvojilo Upravno vijeće Dječjeg vrtića Zraka sunca na sjednici održanoj 29.08.2018. u sastavu:

Predsjednik Upravnog vijeća: Branka Kopilović

Predstavnici grada: Dijana Marković

Predstavnik roditelja: Mateja Forjan

Predstavnici osnivača Djelo Marijino-Pokret Fokolara

Marija Fabjan, Stjepan Balen i Marija Baturina

Predstavnik odgojitelja i stručnih suradnika: Vesna Žuti

Ravnateljica:
Terezija Horvat

SADRŽAJ

1. Uvod
2. Ustrojstvo rada
3. Materijalni uvjeti rada
4. Njega i skrb za tjelesni rast i zdravlje djece
5. Odgojno-obrazovni rad
 - 5.1. Izvješće o vrednovanju programa odgojno-obrazovnog rada u mješovitim skupinama: Zelenoj, Crvenoj, Žutoj, Plavoj i Ljubičastoj
 - 5.2. Izvješće o realizaciji programa odgojno-obrazovnog rada po dobnim skupinama
 - 5.3. Izvješće o ostvarivanju kurikuluma predškole
 - 5.4. Posebni programi
 - 5.4.1. Kraći program ranog učenja engleskog jezika
 - 5.4.2. Igraonica za potencijalno darovitu djecu
 - 5.4.3. Izvješće o radu s djecom s posebnim potrebama i poteškoćama u razvoju
 - 5.4.4. Izvješće o radu s djecom s poremećajima jezično-govorne komunikacije
6. Naobrazba i stručno usavršavanje radnika
7. Suradnja s roditeljima
8. Suradnja s vanjskim čimbenicima koji su sudjelovali u ostvarivanju zadaća Kurikuluma i godišnjeg plana i programa rada

1. UVOD

Kontinuirano usklađujući rad našeg Vrtića s inovacijskim poticajima koji su dolazili iz europske teorije i prakse ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja preuzeli smo kurikulum kojeg čine odgojno obrazovni ciljevi i zadaci, plan i program rada vrtića, materijalna opremljenost, organizacijski aspekti i evaluacija, jednom riječju ukupnost operacionaliziranih i mjerljivih ishoda našeg djelovanja. Sa sigurnošću možemo reći da je iza nas jedna uspješna godina rada prepuna različitih aktivnosti, serija iskustava za djecu, jačanja njihovih kompetencija i usvajanja vrijednosti. Planiranje, ostvarivanje i vrednovanje rada Vrtića provodili smo primjenjujući polazišta, vrijednosti, načela i ciljeve koncepcije Nacionalnog kurikulumu, istovremeno razvijajući svoje specifičnosti alternativnog odgojno obrazovnog programa temeljenog na pedagogiji zajedništva i odgojnim metodama sestara Agazzi.

U skladu s postavljenim ciljevima, definiranim i konkretiziranim zadacima unapređivali smo odgojno obrazovnu praksu i razvijali kurikulum prema prostorno materijalnim i kadrovskim uvjetima, interesima djece i roditelja te širem društvenom kontekstu u kojem Vrtić djeluje. Naša se vizija izgradnje kurikulumu modernog Vrtića rađala u ozračju suradnje stručnih radnika, djece, roditelja, lokalne i šire društvene zajednice, otvorenosti Vrtića prema svima koji su pokazali interes za njegov rad i napredak. Posebno ističemo ulogu odgojitelja koji su znali i željeli neprekidno podizati kvalitetu rada, pedagoga motivatora i pomagača u svemu tome, ravnatelja dobrog voditelja i davatelja potpore kao i sve druge radnike koji su znali slijediti ideju i dati svoj vrijedan doprinos na putu do ostvarenja planiranih zadataka.

Nacionalni kurikulum usmjeravao nas je na osiguravanje visoke razine kvalitete odgojno obrazovne prakse i stalnu evaluaciju tijekom cijele godine. Kontinuirano smo analizirali postojeću praksu, dokumentirali dobre primjere rada iz čega su nastajala izvješća pojedinih timova odgojitelja okupljenih oko istih projekata u odgojnim skupinama. Za standard i procjenu kvalitete našeg kurikulumu uzimali smo implementaciju ciljeva, dobrobiti, vrijednosti i kompetencija sadržanih u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj. Tako je nastajala naša unutarnja procjena kvalitete koja je uključivala sve sudionike odgojno obrazovnog procesa: odgojitelje, druge stručne djelatnike (pedagoga, logopeda, glavnu med. sestru, psihologa), ravnatelja, roditelje i djecu. Pedagog je izradio referentne točke po kojima su odgojitelji činili procjenu kvalitete i dali velik doprinos u nastajanju cjelovitog Vrednovanja kurikulumu i izvješća o ostvarivanju godišnjeg plana i programa rada.

2. USTROJSTVO RADA

Kurikulum i Godišnji plan i programa rada Dječjeg vrtića Zraka sunca temeljili smo na Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece i Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te ga ostvarivali prema koncepciji sestara Agazzi i pedagogije zajedništva.

Pedagoška godina 2017./2018. započela je 1. rujna 2017. godine.

Redovitim 10 – satnim programom obuhvaćeno je 120 polaznika.

Ove pedagoške godine imali smo 21-no dijete školskih obveznika.

U vrtiću radi 18 radnika i 6 vanjskih suradnika.

Redoviti program u trajanju od deset sati dnevno odvijao se u četiri mješovite vrtićke skupine i jednoj jasličkoj.

Radno vrijeme vrtića je od 6.15 do 16.15 sati, a otvorenost Vrtića je bila do 17.00 sati

Unutar **10-satnog** programa s ciljem obogaćivanja odgojno – obrazovnog rada s djecom provodili smo:

- Preventivni i zaštitni program,
- Individualne programe inkluzije djece s posebnim potrebama i -
- Program izleta i posjeta.

Tri dana u tjednu, uglavnom u vremenu od 10:15 do 11.15 sati program smo ostvarivali sa skupinama iste dobi djece i to za:

- skupinu djece u 3. godini života,
- skupinu djece u 4. godini života i
- skupinu djece u 5. godini života.

Od posebnih programa ove pedagoške godine provodili smo:

- Program ranog učenja stranog jezika (engleski)

Od programa javnih potreba provodili smo:

- Programa predškole,
- Program za darovitu djecu
- Programe za djecu s teškoćama u razvoju.

U realizaciji odgojno – obrazovnog rada sudjelovali su:

ravnateljica :

- Terezija Horvat, VŠS, odgojitelj s kanonskim mandatom i stručnim usavršavanjem iz Pedagogije zajedništva i Agazzi metode

odgojiteljice:

- Ružica Bjeličić, VŠS, odgojitelj savjetnik s položenim stručnim ispitom i stručnim usavršavanjem iz Pedagogije zajedništva i Agazzi metode,
- Sanja Katanec, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom i stručnim usavršavanjem iz Pedagogije zajedništva i Agazzi metode, voditelj programa rada za potencijalno darovitu djecu,
- Vesna Žuti, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom i stručnim usavršavanjem iz

- Pedagogije zajedništva i Agazzi metode,
- Andreja Skalički, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom i B2 stupnjom engleskog jezika, voditelj programa ranog učenja engleskog jezika ,
 - Danijela Bermanec, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, na porodiljnom,
 - Marusja Mesaroš, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, na porodiljnom,
 - Ivana Orehovački, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom,
 - Jelena Šaško, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, i stručnim usavršavanjem iz Agazzi metode,
 - Slađana Milak, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, zamjena za odgojitelja na porodiljnom,
 - Darinka Škrebek, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, porodiljni,
 - Sanja Đurec, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom
 - Dragana Pavić, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, na porodiljnom
 - Tamara Bogdanović, VŠS, odgojitelj s položenim stručnim ispitom, zamjena za odgojitelja na porodiljnom
 - Božica Kovačić, VŠS, odgojitelj pripravnik.

blagajnički i administrativni radnik:

- Josip Horvat, SSS

kuharica:

- Ivančica Jurić, SSS

pomoćna kuharica:

- Ana Agneza Anušić, OŠ

spremačice, pralje:

- Vesna Brnić, OŠ
- Nataša Račić, SSS

domar:

- Slavko Kalamiza, SSS

Vanjski suradnici: pedagog, medicinska sestra, psiholog, logoped, računovođa, pravnik.

Zaključak i zadaće za narednu godinu:

Ustrojstvo rada bilo je postavljeno sukladno potrebama naših korisnika. Njihove smo potrebe redovito pratili što će ostati zadaća i za slijedeću godinu. Radno vrijeme stručnih radnika bilo je fleksibilno i u funkciji ostvarivanja zadaća odgojno obrazovnog procesa. Nastavit ćemo s praćenjem ostvarivanja sati rada svih radnika kako bi na vrijeme izvršili promjene ovisno o potrebama djece i ostvarivanju programa u određenim vremenskim periodima.

3. MATERIJALNI UVJETI RADA

Prihvatajući činjenicu da je razvoj i učenje djece rezultat njihove interakcije s okolinom kako onom socijalnom, s ljudima, tako i s materijalnom, prostorom, predmetima, igračkama i didaktičkim sredstvima, organizaciji materijalnih uvjeta posvećivali smo punu pažnju. Vodili smo računa da prostori budu didaktičko – metodički strukturirani, da na najbolji mogući način utječu na djetetovo aktivno djelovanje i funkcioniranje: motoričko, osjetilno, socijalno, emocionalno, spoznajno i govorno. Takvi su uvjeti omogućavali djeci slobodan izbor aktivnosti, razvijanje različitih strategija učenja i stjecanja vrijednosti znanja. Okruženje je bilo privlačno s uvijek dostupnim, razvojno primjerenim materijalima, djeca su se mogla nesmetano kretati, grupirati i osamljivati, poduzimati razne akcije, istraživati, doživljavati nova iskustva i izražavati se različitim sredstvima.

U suradnji s roditeljima započeli smo s kreiranjem konteksta Vrtića koji je omogućavao neposredni doticaj djece s kulturnom baštinom križevačkog kraja i drugih dijelova naše zemlje. Oformili smo:

- **centre igračaka i igara iz prošlosti**, (razne drvene tradicijske igračke i sl., stare igre - „Koturanje“, „Piljkanje“, „Popinjača“, „Đoganje“),
- **centre narodnog ruha i karakterističnih narodnih plesova** (narodne nošnje, CD-e s dječjom folklorom glazbom),
- **centre starih glazbala** (razna tradicijska glazbala),
- **centre narodnih rukotvorina i starih obrta** (pekar, krojač, stolar, lončar, medicar, licitar, frizer).

Obogaćivali smo **centre kuhinje** raznim etno predmetima te „starinskim“ posuđem i kućanskim pomagalicama (tanjuri, zdjele, sita, pregače, struganje, kuhače, stolnjaci...)

Okruženje je obilovalo etno predmetima, sredstvima i materijalima, različitim slikovnim materijalima, audio i video zapisima, AV sredstvima, slikovnicama i knjigama te tako postalo izvorom različitih dječjih aktivnosti, interesa, inicijativa te izražavanja unutar umjetničkih područja i medija.

U unapređivanju prostorno – materijalnih uvjeta rada vodili smo brigu o sigurnosti i zaštiti djece. Tijekom pedagoške godine osigurali smo bogate i raznovrsne materijale kako bi djeci različitih interesa i razvojnih mogućnosti pružili što više izbora za istraživanje fenomena i pojava u prirodi. Imali smo brojne mogućnosti za boravak djece u vanjskom prostoru u lijepom i skladno uređenom okruženju. Započeli smo izgradnju sjenice u dvorištu Vrtića.

Dopunili smo sobe za boravak djece vrtićke i jasličke dobi novim namještajem u centrima.

Cjeloviti 10-satni program u pedagoškoj godini 2017./18. financiran je:

- iz sredstava proračuna Grada Križevaca (920,00 kn po djetetu),
- iz uplate roditelja korisnika (820,00 kn.),
- iz potpore ostalih zainteresiranih subjekata

Planirana ekonomska cijena bila je 1.730,00 kn (nisu uračunate igraonice).

Zaključak: U našem alternativnom odgojno – obrazovnom programu prema koncepciji sestara Agazzi materijalni uvjeti su od samog početka bili osigurani kao odgojni ambijent s unutrašnjim i vanjskim prostorima ispunjen stvarima i materijalima iz kojih su proizlazili interesi djece za aktivnosti i koja su angažirala sva dječja osjetila i aktivirala njihove sposobnosti. Djeci su ponuđeni materijali izlazili u

susret individualnim potrebama, različitostima, razvojnom stupnju, stilu učenja i njihovim interesima, mogla su njima aktivno manipulirati i istraživati ih.

Kontinuirano smo jačali ulogu odgojitelja promatrača koji osluškuje djetetove interese, potrebe i mogućnosti te sukladno tome kreira i obogaćuje prostorno materijalno okruženje.

4. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I ZDRAVLJE DJECE

Tijekom pedagoške godine 2017./18. interakcijskim radom počevši od djeteta, njegove obitelji do vrtića kao socijalne zajednice i drugih elemenata okoline bile su provođene stručne aktivnosti primarnog i preventivnog programa s ciljem ostvarivanja djetetovih prava na zdravlje i optimalan rast i razvoj.

Ove pedagoške godine posvetili smo veću pažnju podučavanju djece i prakticiranju zdrave ishrane te njege zubi. Djeca su svakodnevno u sanitarnom čvoru imala aktivnost pravilnog pranja zubi, održan je roditeljski sastanak na kojem je predavač bila Jelena Princip, dr. stomatologije, a dva puta godišnje u vrtiću je provedeno i premazivanje zubi od strane stomatologa.

Tokom čitave godine praćen je pobol djece, svako dijete suspektno na bolest bilo je izolirano iz skupine do ozdravljenja. O učestalim bolestima (konjuktivitis, gripa) roditelje smo educirali putem plakata koji su bili izloženi u garderobama svih skupina, dok je o ostalim učestalim bolestima za roditelje bio organiziran roditeljski sastanak na kojem je gostovao epidemiolog, dr. Darko Radiček. Također je vršeno i praćenje i analiza povreda djece zbog realizacije mjera prevencije.

Zbog želje za unapređivanjem zadovoljavanja primarnih potreba djece provodio se program pravilne prehrane djece, temeljen na najnovijim smjernicama-planiranje, programiranje i vrednovanje kvalitete prehrane kroz:

- provođenje programskog prehrambenog-normativa
- tímsko sastavljanje jelovnika (kuharica, ravnateljica, nutricionista, zdravstveni voditelj)
- primjena normativa u odnosu na dob djece, godišnje doba te posebnosti u prehrani
- praćenje i osiguravanje prava djece s posebnim potrebama u prehrani
- alergije (jaja, mlijeko, riba, jagode)
- prehrambeni običaji
- provođenje programa unapređivanja prehrambenog standarda-u interakciji s kuharicom
- manje soli, bijelog šećera, bijelog brašna, masti
- praćenje zadovoljavanja djetetovih prehrambenih potreba
- kroz praćenje stanja uhranjenosti djece, poduzimale se mjere kod odstupanja
- pothranjena, normalno uhranjena ili preuhranjena (preporuke odgojiteljicama i roditeljima)
- razgovori i sakupljanje podataka od same djece u vezi kvalitete i kvantitete pripremljenih obroka i želja
- zdravstveni odgoj s djecom na temu zdrave hrane
- razgovori (prehrambene navike od prije, preporuka boljeg)
- praćenje konzumacije obroka po skupinama
- demonstracija –vrste obroka, količina, vrsta namirnica
- zdravstveni odgoj s roditeljima kroz razgovore i plakate, letke i brošure o zdravoj prehrani
- ove pedagoške godine uveli smo po skupinama košare s voćem tako da je voće dostupno djeci u svakom trenutku

Redovita je bila kontrola živežnih namirnica, nadzor sanitarne i higijensko-epidemiološke službe. Prema HACCP-u učinili smo sve potrebne mjere radi poboljšanja tehničko-higijenskih postupaka.

Radnici su obavezno obavljali godišnje i polugodišnje sistematske preglede.

Godišnjim, tromjesečnim i tjednim planovima posebno su odabirani sadržaji i postupci za realizaciju zadaća proizašlih iz Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja predškolske djece i Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Pored provođenja zahtjeva pravilnog dnevnog ritma, zadovoljenja higijenskih i zdravstvenih uvjeta prostora, djeca su redovito boravila na otvorenom, a organizirali smo i šetnje bližom okolicom Vrtića.

U svim sanitarijama koristili smo papirnate ručnike i tekući sapun. Preko vježbi praktičnog života djeca su stjecala kulturne i higijenske navike.

Zaključak: Zajedničkim savjesnim radom stručnih i ostalih radnika ove smo godine postigli kvalitetu u ostvarivanju planiranih zadaća njege i skrbi za tjelesni rast i zdravlje djece. Prehrana je bila zdrava i raznovrsna, u manjem obimu potpomognuta povrćem iz našeg vrta kojeg smo uzgajali zajedno s djecom. U suradnji sa pedijatricom nastavit ćemo s prevencijom ozljeda i sprječavanju pojave zaraznih bolesti.

5. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD

Ovo Izvješće govori o realizaciji postavljenih zadataka Kurikuluma i Godišnjeg plana i programa rada Vrtića, programa u kojemu je očito da se pratio rad svih radnika, a osobito odgojitelja. Provodile su se neke procjene i evaluacije postignuća u svrhu unapređivanja pedagoške prakse, stručnog usavršavanja odgojitelja kao i uvođenja u samostalni rad odgojitelja pripravnika, gradilo se partnerstvo s roditeljima-obitelji i lokalnom zajednicom.

Jedan od važnijih kriterija kvalitete našeg Vrtića jest njegova otvorenost prema vani, sudjelovanje djece, roditelja i stručnih radnika u mnogim akcijama, projektima i istraživanjima.

Svi programi odražavali su **Viziju Dječjeg vrtića Zraka sunca**, s ponudom **nove kvalitete života** koja promiče:

- poznavanje sebe, razvoj samokontrole i osjećaja odgovornosti, uvažavanje i ljubav za druge, kulturu davanja, prihvaćanja i mira, kvalitetne odnose s vršnjacima, s odraslima, s drugim kulturama i svijetom, razvoj spoznajnih i komunikacijskih sposobnosti, dijalog i timski rad.

U programima je bila vidljiva i **Misija Dječjeg vrtića Zraka sunca** koja ističe ulaganje u budućnost kroz cjeloviti odgoj djece kao slobodnih subjekata, sudionika vlastitoga odgoja, odgovornih, kreativnih, aktivnih sudionika u životu zajednice, u stalnom procesu međudjelovanja s kulturom i svijetom. To je novi pristup nadahnut odgojnim projektom sestara Agazzi iz Brescie i pedagogijom zajedništva iz kojega se rađaju konkretne akcije i putovi za ostvarivanje programa.

Dominantni cilj svih programa, u skladu s Nacionalnim kurikulumom i Agazzi koncepcijom bio je: omogućiti svakom djetetu maksimalan razvoj svih njegovih potencijala u svjetlu antropološkog pristupa koji stavlja u središte osobu kao ljudsko biće sposobno da stvara odnose iznad i unutar svake raznolikosti, s naglaskom na cjeloviti rast, razvoj i odgoj djeteta te razvoj njegovih kompetencija. Kontinuirano smo pratili, unapređivali i valorizirali sve programe u odnosu na Kurikulum Vrtića, postavljene ciljeve, zadatke, standarde i definirane indikatore uspješnosti.

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje programom smo poticali i osnaživali **osam temeljnih kompetencija** za cjeloživotno učenje i to:

- komunikaciju na materinskom jeziku,
- komunikaciju na stranim jezicima,
- matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju,
- digitalne kompetencije,
- kompetencije razvoja vlastite strategije učenja,
- socijalne i građanske kompetencije,
- kompetencije - inicijativnosti i poduzetnosti te
- kompetencije kulturne osviještenosti i izražavanja.

Poticanje i osnaživanje nabrojanih kompetencija **temeljili smo na vrijednostima:**

znanja, humanizma i tolerancije, identiteta, odgovornosti, autonomnosti i kreativnosti. U planiranju i programiranju nastojali smo biti inovativni i aktualni, u skladu s društvenim događanjima kao što je proglašenje 2018. godine godinom kulturne baštine.

Tako smo ovogodišnje unapređivanje odgojno-obrazovnog rada započeli akcijskim istraživanjem odgojitelja, stručnih suradnika i ravnateljice u građenju razvojno primjerenog kurikuluma u interakciji djece s kulturnom baštinom križevačkih i drugih krajeva Europe i svijeta.

Odabir ovog akcijskog istraživanja karakterizirala je otvorenost našeg Vrtića prema zavičaju i svijetu koji ga okružuje. Duboko nas se dojmlilo proglašenje 2018. godine europskom godinom kulturne

baštine od strane Vijeća i Europskog parlamenta. Motivirala nas je težnja za podizanjem razine svijesti o europskoj povijesti i vrijednostima koje nudi naša kulturna baština, jačanje osjećaja europskog identiteta, prenošenje znanja i iskazivanje ljudske kreativnosti. Potaknuo nas je i javni poziv Ministarstva kulture i Ministarstva znanosti i obrazovanja vrtićima i školama za iskazivanje interesa za sudjelovanje u provedbi programa **Ruksak (pun) kulture**. U sklopu ovog programa u našem Vrtiću je održana glazbena radionica. Ministarstva su bila vanjski čimbenici koji su nam pomogli u ostvarivanju zadaća: poticanja cjelovitog razvoja djece i usvajanja životno važnih kompetencija, posebno kompetencije kulturne svijesti i izražavanja ideja, emocija i iskustava sredstvima izražavanja različitih umjetničkih područja.

U svrhu ostvarivanja ovog akcijskog istraživanja oformili smo razne etno centre kako bi djeca živeći u sadašnjosti osjetilno doživljavala prošlost, razvijala kulturnu svijest i izražavala se. Doživljavajući prošlost, tradiciju, kulturna dobra postajali su sudionici jedne kulture što im je davalo osjećaj sigurnosti i pripadanja, osnovnih temelja kulturnog identiteta.

5.1. IZVJEŠĆE O VREDNOVANJU PROGRAMA ODGOJNO OBRAZOVNOG RADA U MJEŠOVITIM SKUPINAMA: ZELENOJ, PLAVOJ, CRVENOJ, ŽUTOJ I LJUBIČASTOJ

Prema koncepciji sestara Agazzi dječji vrtić je velika obitelj. On je mala kuća s puno ukućana gdje se radi, kreće, posprema, sluša, razgovara, jede, pomaže drugima, baš kao i u obitelji.

Upravo boravak djece u mješovitim skupinama po dobi omogućio nam je stvaranje takvog pozitivnog ozračja što sličnijeg obiteljskom. Potičući cjeloviti razvoj djece u okolini punoj topline i ljubavi nastojali smo živjeti:

- **šaljivu, veselu pedagogiju** kroz igru, kao najprirodniji oblik dječje aktivnosti s puno vedrine, omogućavati pokretne i mirne igre, a posebno aktivnosti „umijeća malih ruku“, izražavanje u spontanim crtežima i kreiranje radova upotrebom različitih materijala,
- **pedagogiju uređivačicu**, ostvarujući ne samo materijalni red, već duhovni, estetski, mentalni, moralni i društveni red te općenito univerzalni red zbog sveopćeg sklada,
- **svrhovitu pedagogiju** kako bi sve što poduzmemo bilo usmjereno integralnom cilju odgoja,
- **majčinsku pedagogiju**, punu razumijevanja i ljubavi, bez strogosti.

Primjenjivali smo agazzijevsku didaktiku koja je uključivala:

- živu i inteligentnu upotrebu stvari primjenjujući vježbe iz praktičnog života gdje je svaki fizički zadatak povezan sa životom, osobnom higijenom, radom na zemlji, vrtlarstvom, uređivanjem i čišćenjem prostora, običnim kućnim poslovima kroz koje su djeca uvježbavala inteligenciju i aktivnu logiku jer su sve izvodili na najracionalniji i najlogičniji način,
- uzajamnu pomoć, starije dijete pomagalo je mlađem što je značilo živjeti s drugima i za druge,
- jednostavan didaktički muzej koji je sadržavao zbirke sitnica, predmeta i različitih materijala za jednostavne i zabavne senzorne vježbe,
- korištenje znakova za olakšavanje svakodnevnih radnji te stvaranje reda.

Djeca su kroz igru i aktivnosti, te uz pomoć lika „Sove“ usvojila kompetencije i vrijednosti, očekivane ishode rada po koncepciji sestara Agazzi:

- upoznavanje vrtića (vanjski i unutarnji materijalni kontekst), prepoznavanje svog znaka (odvajanje privatnih stvari od zajedničkih), garderobe (moje mjesto, mjesto mog prijatelja),
- aktivnosti praktičnog života (serviranje, usvajanje higijenskih normi),
- svaka stvar ima svoje mjesto (vanjski red pridonosi unutarnjem miru),
- pravilan odnos prema didaktičkim materijalima,
- upotreba boja glasa (za stolom, na tepihu, u slobodnoj igri),
- upotreba znakova raspoloženja (tužan, sretan, ljut),
- pripadnost skupini,
- starije djetete pomaže mlađem,
- neposredan kontakt s prirodom kroz aktivnosti u vrtu.

U središtu svega bila su djeca koja su sama organizirala aktivnosti i gradila Vrtić svojim djelovanjem i svojim razmišljanjima, kao i predmetima koje su sami sakupili i donijeli. Kako bi postigli što mirniji suživot svih „ukučana“ u Vrtiću nastojali smo poticati kolektivne igre, uzajamnu pomoć i suradnju među djecom, te organizirati poticajna okruženja kako bi djeca bila aktivna i osjećala se članom jedne velike obitelji, bila odgovorna te sudionici vlastitog rasta i razvoja.

Sukladno nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje ove pedagoške godine težište smo stavili na razvijanje kompetencije kulturne svijesti i izražavanja, te socijalne i građanske kompetencije.

Glavni poticaji za početak naših projekata bili su obilježavanje „Europske godine kulturne baštine“, te donacija drvenih tradicijskih igračaka u sklopu akcije „Dajmo djeci korijenje i krila“ Etnografskog muzeja u Zagrebu.

U okviru projekta „**Kulturna baština**“ provedeno je akcijsko istraživanje kojim smo željeli utvrditi utjecaj tradicijske kulturne baštine na **razvoj dječje kreativnosti** i stvaralaštva, na razvoj njihovog osobnog identiteta, samosvijesti, samopouzdanja, odnosa prema sebi, drugima i prema okolini.

U sklopu istraživanja odgojiteljice su u suradnji s pedagoginjom, ravnateljicom Gradskog muzeja, križevačkim čipkaricama i drugim **stručnjacima poticale kreativna istraživanja i razvijanje senzibiliteta za likovnost te pratile koliko okruženje oblikuje i podržava ono što će djeca raditi, čime će se baviti i kako će živjeti**. Sve provedene aktivnosti su dokumentirane fotografijama, izjavama djece, dječjim radovima, te informacijama u kutiću za roditelje.

Navedeno istraživanje bilo je deskriptivno i akcijsko što znači da smo istovremeno otkrivali probleme i mijenjati praksu. Izravno smo promatrali praksu, bilježili, prikupljali video i foto zapise aktivnosti djece i odgojitelja i na osnovu toga provodili daljnje rasprave i unosili promjene. Predmet našeg interesa bila je interakcija djece s okruženjima obogaćenim različitim poticajima i materijalima iz domene kulturnih baština raznih krajeva i dolaženje do odgovora kako takvo okruženje doprinosi kreativnom izražavanju djeteta različitim sredstvima izražavanja.

Izradili smo **protokol za praćenje razvoja kreativnosti u likovnom izražavanju djece** u okruženju obogaćenom poticajima iz domene kulturne baštine

Pratili smo ove karakteristike ponašanja:

- u interakciji je s predmetima kulturne baštine,
- iskazuje znatiželju i interes za istraživanje,
- pregledava, opaža, uočava, pita,

- iskazuje sposobnost uočavanja detalja,
- iskazuje interes za likovne materijale,
- samostalno vrši izbore materijala i likovne aktivnosti,
- nezavisno je u istraživanju i primjeni različitih materijala,
- koristi različite materijale i tehnike u izražavanju vlastitih ideja,
- dugo je zaokupljeno likovnom aktivnošću,
- samostalno je, prihvaća podršku odgojitelja,
- iskazuje divergentnost u mišljenju,
- uključuje se u likovne aktivnosti koje inicira drugo dijete,
- sudjeluje u zajedničkoj likovnoj aktivnosti više djece,
- pokazuje inicijativu u grupnoj aktivnosti, dogovara se,
- stvara nove i neobične kombinacije likovnih materijala i motiva,
- imenuje i opisuje svoj uradak,
- odgovara na pitanja i vodi razgovor o svom radu,
- pokazuje svoj rad drugima i ponosno je urađenim,
- iskazuje rješavanje problema na originalan način,
- pokazuje logičnost zaključivanja,
- odlaže svoj rad na određeno mjesto,
- pokazuje interes i za druge izričaje osim likovnog,
- pokazuje interes za verbalnim izričajem,
- pokazuje interes za kinestetičkim izričajem.

Predložene tvrdnje za svako dijete pojedinačno procjenjivali smo prema kriteriju učestalosti pojavnosti ponašanja kategorijama: **nikad, ponekad, često.**

Kvantitativna postignuća za ponašanja djeteta izrazili smo zbirno i u postocima u odnosu na cijelu skupinu djece.

Očekivana kategorija pojavnosti ponašanja djece bila je: **često.** Tome je dakako pridonosio prirodni tijek dječjeg razvoja, ali svakako i bogaćenje okruženja predmetima kulturne baštine, plakati s takvim motivima, plakati s djelima likovnih umjetnika naive, odlasci u okruženje gdje se takvi predmeti mogu promatrati i istraživati, u muzeje i etno selo.

Pojavnost spomenute kategorije uvjetovao je i dobro opremljen **likovni centar ili atelje** s različitim likovnim materijalima: temperama, kistovima, spužvama, trakama, valjcima, pastelama, olovkama, drvenim bojicama, ugljenom, tušem, perom, škaricama, ljepilom, raznim vrstama i formatima papira, kartona, kolaž papira, glinamola, plastelina i gline. Tu se ispreplitala mašta, istraživanje, kreativnost, izražavanje djeteta na stotinu načina, izražavanje ideja, osjećaja i misli različitim sredstvima izražavanja.

Općenito kreativnost djece njegovali smo i razvijali aktivnostima različitog izražavanja i stvaranja. Taj proces je kod djece potaknuo inicijativnost i inovativnost u različitim kreativnim aktivnostima, te pronalaženje originalnih pristupa rješavanju različitih problema. Unutar različitih centara strukturom sredstava i materijala poticali smo djecu na različite simboličke izričaje putem: likovnih, grafičkih, kinestetičkih, verbalnih i drugih ekspresivnih modaliteta. Djeca su uvijek bila u prilici izražavati vlastite ideje, iskustva i doživljaje.

Pratili smo **usvajanje vrijednosti identiteta** u kontekstu individualnog razvojnog statusa kroz ponašanja koja su potvrđivala razvijenost:

- dosljednosti,
- samopoštovanja,

- pozitivne slike o sebi,
- sigurnosti u susretu s drugima.

U analitičkom promatranju utvrdili smo kako su spoznaje, doživljaji i iskustva u interakciji s baštinom odvodile djecu u verbalne, likovne, glazbene i druge izričaje.

Razgovarali smo o dječjim uradcima. Utvrdili smo da su djeca upoznala kulturu, vrijednosti i bogatstvo kraja u kojem žive i drugih krajeva zemlje i svijeta. Znala su povezivati prošlost i sadašnjost. Zauzela su pozitivan odnos prema baštini, tradiciji i tradicijskom načinu življenja. Iskazivala su interes i radoznalost za prošlost, za otkrivanje i istraživanje novih kultura.

Procjena razvoja kompetencije kulturne svijesti i izražavanja obuhvatila je: interes djece za stvaralačko izražavanje ideja, iskustava i emocija, učestalost izbora pojedinih umjetničkih područja: glazbe, plesa, kazališta, književne i vizualne umjetnosti, razumijevanje kulturne i jezične raznolikosti naših krajeva, Europe i svijeta.

Kulturnu svijest i izražavanje poticali smo kroz sljedeće aktivnosti:

- aktivnosti različitog izražavanja i stvaranja prema osobnom odabiru,
- tkanje vunom i tkaninom, vezenje, pletenje, izrada tradicijskih maski, šešira i marama,
- izrada tradicionalnih pisanica bojanjem lukom i ciklom,
- upoznavanje tehnika izrade čunčane čipke,
- izrada lončića od gline i izgradnja krušne peći, izrada starinske zipke za bebu, izrada starinskog pletenog plotu,
- priprema tradicionalnih jela našega kraja – prežgana juha, zlevanka, medenjaci, žganci, krpice sa zeljem, kukuruzna zlevka, buhtle s pekmezom, beskvasna pogača,
- izrada licitara,
- simbolička igra u narodnim nošnjama (tradicijски običaji našega kraja „Snoboki i svati“, simbolička igra „Pri krušnoj peći“, te igra u obiteljskom centru obogaćenom raznim etno predmetima,
- govorno izražavanje u dijalektu (značenje riječi iz stihova, npr. dišati=mirisati, kričati=vikati),
- upoznavanje glavnih kulturnih dobara našega grada i okolice (građevine, grb grada, običaji, tradicionalni predmeti, posjet Gradskom muzeju),
- izvođenje djela kulturnog nasljeđa za djecu (tradicionalne igre, pjesme i plesovi za djecu),
- sudjelovanje na kulturnim događanjima u gradu (Dan grada, Križevački fašnik, Đurđevo pod lipom, Križevačko spravišće).

Socijalnu i građansku kompetenciju razvijali smo potičući djecu na odgovorno ponašanje, pozitivan i tolerantan odnos prema drugima, međuljudsku i međukulturnu suradnju, uzajamno pomaganje i prihvaćanje različitosti; samopoštovanje i poštovanje drugih te osposobljavanje za učinkovito sudjelovanje u razvoju demokratskih odnosa u Vrtiću, zajednici i društvu na načelima pravednosti i mirotvorstva. Ovu kompetenciju razvijali smo stvarajući poticajno socijalno okruženje, motivirajući djecu na iznošenje i argumentiranje svojih stajališta te uključivanje u donošenje odluka koje se odnose na njihovo življenje u Vrtiću. Organizirane su bile sljedeće aktivnosti:

- „Darujmo osmijeh gradu“ – pripremali smo prigodne poklone s porukama mira u suradnji s roditeljima i djecom koje su zatim djeca poklanjala slučajnim prolaznicima u vrijeme blagdana u suradnji s osnovnim školama,
- Prikupljanje plastičnih čepova – s ciljem čuvanja okoliša i pomoći udruzi „Maslačak“ u kupnji kombi vozila,
- „Međugeneracijsko druženje“ – nastalo je iz potrebe povezivanja svih generacija: Vrtića, Osnovne

- škole, Srednje škole, starijih osoba i njihovog zajedničkog djelovanja,
- Posjeti Domu za starije i nemoćne tokom cijele godine,
- „Bezbroj načina darivanja – akcija prikupljanja raznih donacija za osobe u potrebi.

OSTVARENI ISHODI

Radom na ovom projektu postignuti su sljedeći ishodi:

U ODNOSU NA DIJETE:

- prepoznaju i opisuju nekoliko glavnih kulturnih dobara svog kraja (ime grada, znamenite građevine, grb grada, običaji, tradicionalni predmeti),
- izvode neka djela kulturnog nasljeđa za djecu (tradicionalne igre, pjesme, plesovi za djecu),
- pokazuju volju za sudjelovanjem u kulturnim događanjima i uživaju u običajima vezanim uz blagdane Sv. Nikole, Božića, Uskrsa, Tijelova, umjetničkim djelima i ostalim segmentima kulturne baštine,
- razvijen je osjećaj kulturnog identiteta,
- upoznali su tehnike izrade čunčane čipke, tkanja vunom i tkaninom, vezenja, pletenja šibama i vunom, osnove lončarstva, licitarstva, medicarstva i pripreme tradicionalnih jela,
- uočili su različitosti običaja nekada i sada,
- razvijali su vrijednosti poput prosocijalnosti, altruizma, kulture davanja i uvodila ih u svoje obitelji,
- osjećao se uzajaman rast tijekom odgojnog procesa usmjerenog životu i otvorenog drugima za opće dobro,
- razvijene su socijalne vještine za uspostavljanje kvalitetnih međuljudskih odnosa,
- razvijeni su pozitivni stavovi o važnosti svakog čovjeka i pripadnosti zajednici,
- projekt je uključio djecu različite dobi i potaknuo veću međugrupnu otvorenost, povezanost i suradnju djece.

U ODNOSU NA OSTALE:

- projekt je pridonio osobnom rastu i profesionalnoj afirmaciji odgojiteljica, osnaživanju timskog rada, širenju dobrih iskustava odgojne prakse, građenju partnerstva s roditeljima i članovima obitelji, te konstruktivnijoj suradnji s drugim zaposlenicima i lokalnom zajednicom,
- ostvarena je pozitivna socijalna klima u Vrtiću, te mreža odnosa (obitelj, lokalna zajednica, stručnjaci, sustručnjaci) koja je obogatila odgojno – obrazovni rad,
- odraslima je pružena prilika biti uzor koji odgaja,
- integracija generacija omogućila je prihvaćenost i važnost svih,
- sve učinke prosocijalnosti je teško utvrditi, ali smatramo da su i dalje uvijek aktivni i množe se.

Realizaciju programa temeljili smo na **vrijednosti znanja** o kulturnoj baštini. Djeca su znanje stjecala aktivno, novim iskustvima kroz igru i druge aktivnosti u poticajnom fizičkom i socijalnom okruženju.

U svrhu toga oformili smo razne centre aktivnosti:

- istraživačko – spoznajni centar,
- centar igračaka iz prošlosti,
- centar narodnih rukotvorina i starih obrta,
- centar starih glazbala,
- centar narodnog ruha i karakterističnih narodnih plesova.

Oformili smo i razne druge centre koji su djeci omogućili istraživanje logičkih i matematičkih pojmova, zvukova, glazbe, pokreta i različitih likovnih tehnika. Multisenzoričnost okruženja potaknula je djecu na istraživanje svim senzornim modalitetima: dodirom, mirisom, sluhom, vidom i okusom.

5.2. IZVJEŠĆE O REALIZACIJI PROGRAMA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA PO DOBNIM SKUPINAMA

„MOJE TIJELO“

Djeca starosne dobi 3 godine

Odgojiteljice: Andreja Skalički i Tamara Bogdanović

Nakon radionica za promatranje djece uočili smo interes djece za kretanjem, igrom, istraživanjem te međusobnim upoznavanjem.

CILJ je bio: poticanje samostalnosti, suradnja s drugom djecom, upoznavanje sebe i svoga tijela.

Djeca su bila uključena u rad po dobnim skupinama tri puta tjedno. Osiguravali smo bogato prostorno materijalno okruženje u kojem je dijete imalo priliku ostvariti raznovrsnu interakciju s prostorom, materijalima, drugom djecom i odgojiteljima.

REALIZACIJA ZADAĆA KROZ PROCES RADA

Rad u dobnj skupini započeli smo biranjem imena za našu skupinu. Djeca su izabrala ime Zečići. Prve aktivnosti bile su usmjerene na socijalizaciju djece kako bi se što bolje upoznala, između ostalog to su bile igre s pjevanjem, pjesmice i brojalice. Daljnje aktivnosti su temeljene na priči „Ogledalce“ koja je pobudila kod djece velik interes, posebice likovi iz priče (zečić, vjeverica, šojka kreštalica i medo) u koje su se djeca uživiljavala što je bilo vidljivo u dramatisaciji priče.

Aktivnosti smo podijelili u tri cjeline: MOJE TIJELO, MOJE EMOCIJE I BOJE kroz koje su djeca razvijala zadatke po iskustvenim područjima.

TIJELO I POKRET

90% djece sudjelovalo je u jednostavnim igrama te su izvršavali postavljene zadatke

Sva djeca prepoznaju dijelove svoga tijela

Sva djeca imaju dobru koordinaciju očiju i ruku

80% djece vrlo dobro oponaša položaje i kretnje

GOVOR I RIJEČ

70% djece se pravilno govorno izražava te sudjeluje u pričanju i prepričavanju priča i pjevanju kraćih pjesmica

80% djece izražava svoje emocije, osjećaje i potrebe riječima

PROSTOR-RED-MJERA

90% djece prepoznaje osnovne boje te klasificiraju predmete po boji

Djeca su usvojila ciljano kretanje prostorom

70% djece usvojilo je razumijevanje pojmova prije-poslije, gore-dolje, unutra-vani, puno-malo

STVARI-VRIJEME-PRIRODA

Sva djeca su iskazala potrebu za istraživanjem uporabom svih svojih osjetila

90% djece usvojilo je izvršavanje jednostavnih radnji rukama

80% djece iskazalo je interes za gradnju otpadnim materijalom

PORUKE-OBLICI-SREDSTVA

Djeca su kroz aktivnosti stekla znanja o različitim slikarskim tehnikama te su time stekli Likovni senzibilitet i sposobnost pravilne upotrebe istih
Potaknuli smo kod djece interes za izražavanje glazbe – pjevanje i ples
Kod 70% djece se razvila sposobnost identifikacije s likovima iz priče

JA I DRUGI

Sva djeca su među sobom izgradila zajedništvo i ojačala svoje prijateljstvo
90% djece razvilo je sposobnost rada u grupi te zajedničku igru
Sva djeca prepoznaju i izražavaju svoje emocije (sretan, tužan, ljut)
90% djece je prevladalo svoje strahove

VREDNOVANJE

Tijekom rada u dobnoj skupini dokumentirali smo dječje radove u osobne knjige za svako dijete. Roditelji su bili upoznati sa cjelokupnim procesom odvijanja projekta te planiranim aktivnostima putem izloženih panoa u hodniku.

Krajem mjeseca svibnja roditeljima je bio predstavljen rad skupine na prezentaciji projekta kroz pjesme, igre s pjevanjem i dramsku igru. Prezentirali smo i fotografije djece u igri i različitim aktivnostima.

ZAKLJUČAK S PREPORUKOM ZA PLANIRANJE SLJEDEĆE PEDAGOŠKE GODINE

Sljedeće godine planiramo nastaviti rad u skupini s naglaskom na upoznavanju vlastitih emocija te uvažavanju tuđih, razvoj samostalnosti i rastu samopouzdanja.

„ JA I EMOCIJE“

Djeca starosne dobi 4 godine

Odgojiteljice: Sanja Katanec i Jelena Šaško

U Agazzi projekt bilo je uključeno 23-oje djece. Projekt je realiziran nakon radionica za promatranje djece. U radionicama djeca su razvijala komunikaciju i suradničke odnose.

CILJ: Razvijali smo kod djece što kvalitetniju komunikaciju i gradili odnose temeljene na toleranciji i empatiji te izražavanju pozitivnih emocija.

U projekt su bila uključena djeca iz četiri mješovite odgojne skupine u dobi od 4 godine. Rad na projektu odvijao se tri puta tjedno u periodu od siječnja do svibnja 2018. godine.

U primjereno odgojno- obrazovnom okruženju i kroz raznovrsne aktivnosti djeca su napredovala u komunikaciji i verbalnom izražavanju emocija, prepoznavanju i uvažavanju tuđih emocija te u izgradnji međusobnih odnosa.

REALIZACIJA ZADAĆA KROZ PROCES RADA

Budući da se u rad po dobnoj skupini od 4 godine, ove pedagoške godine uključilo nekoliko nove djece aktivnosti smo započeli igrama upoznavanja i socijalizacije djece kako bi se djeca bolje upoznala

i izgradilo ugodno ozračje. Polazište za aktivnosti koje su uslijedile bila je priča „Zečić i Huhu“ te trenutne emocije djece. Djeca su razvijala samopoštovanje, prihvaćanje, pomaganje, prihvaćanje različitosti i gradila zajedništvo. Naučili su rješavati konfliktne situacije te prihvatiti neuspjeh.

TIJELO I POKRET

Djeca su razvila koordinaciju pokreta očiju i ruku.

90% djece razvio je psihomotoričke sposobnosti – ravnoteža, koordinacija, brzina.

Četvero djece nije razvilo senzoričke vještine i preciznosti u baratanju predmetima.

Sva djeca su razvila sposobnosti stvaranja pokreta.

GOVOR I RIJEČ

80% djece razvilo je vještine slušanja, razgovaranja i razumijevanja govora (uočavanja i razlikovanja zvukova, glasnoće, visine i ritma).

25% djece nije uspjelo razumijevati literarna, glazbena i likovna djela.

80% djece ima sposobnost govornog izražavanja doživljenog stanja i osobnih osjećaja.

Djeca su obogatila svoj rječnik, razumijevanje i komunikaciju te korištenje novih riječi.

PROSTOR, RED, MJERA

Sva djeca su stekla iskustva kretanja (pokret u prostoru, kretanje i snalaženje).

70% djece razvilo je prostorne percepcije (orijentaciju gore- dolje, između, unutra, vani).

Sva djeca su sposobna klasificirati predmete prema teksturi, obliku i boji, te raspoznaju količine i veličine.

PORUKE; OBLICI; SREDSTVA

Sva djeca su sudjelovala u likovnim aktivnostima i razvijala likovni senzibilitet za različita likovna sredstva i materijale. Djeca su uspjela prepoznati emocije likova iz priče te se identificirati s njima u različitim situacijama iz priče, odnosno iz svog života. Sva djeca razvila su i sposobnost prepoznavanja gestualnih poruka.

STVARI, VRIJEME, PRIRODA

Djeca su razvijala spoznaju o predmetnoj, prirodnoj i društvenoj sredini. Kod djece se razvila potreba za istraživanjem odnosa i veza među predmetima i pojavama, djeca su zadovoljila svoju potrebu za istraživačkim i stvaralačkim aktivnostima.

80% djece razvilo je sposobnost razumijevanja vremenskog slijeda.

JA I DRUGI

Sva djeca su razvila sposobnost prepoznavanja i izražavanja emocija (sreća, tuga, ljutnja, strah) i osjećaja (ljubav, zajedništvo, prijateljstvo, mir).

Sva djeca su razvila sposobnost uočavanja i prihvaćanja (poštivanja) različitosti.

92% djece je sposobno poštivati društveno prihvatljivo ponašanje u igri i aktivnostima.

VREDNOVANJE:

Tijekom rada u dobnoj skupini prikupljali smo i radove djece u osobnu knjigu.

Kroz izložene panoje u hodniku roditelji su bili upoznati s procesom rada. Početkom mjeseca lipnja roditeljima je bio predstavljen rad skupine te su djeca pokazala stečena znanja i vještine.

ZAKLJUČAK S PREPORUKOM ZA PLANIRANJE ZA SLJEDEĆU PEDAGOŠKU GODINU

Iduću pedagošku godinu planiramo nastaviti rad u skupini s naglaskom na pet najpoznatijih osjetila - vid, sluh, miris, okus i opip, te senzibiliziranje i upoznavanje djece s osobama s invaliditetom (osobe oštećena vida, sluha, bez ruke ...)

„ U SVIJETU OSJETILA “

Djeca u dobi od 5.godina

Odgajateljice: Ružica Bjeličić, Darinka Škrebek i Sanja Đurec

Analizirajući rezultate radionica za promatranje na kojima su djeca pokazala najveći interes za istraživačke aktivnosti (najviše pokuse),slikanje neobičnim tehnikama i manipulativne aktivnosti u rasipnom centru, potrebu za igrom, druženjem, kretanjem, dobru koncentraciju za rad i suradnju u manjim skupinama, započeli smo rad na projektu „U svijetu osjetila“.

Osnovni cilj nam je bio razvoj sposobnosti opažanja svim osjetilima kako bi gradili sve potpuniju sliku svijeta i spoznaja da postoje osobe koje nemaju razvijena sva osjetila. S obzirom na postavljeni cilj, možemo reći da je realiziran 90%.

Pripremali smo bogato materijalno okruženje koje je djecu motiviralo na aktivno stjecanje znanja. Upoznavali smo svijet osjetila nizom različitih aktivnosti u kojem su bila zastupljena sva područja razvoja djeteta.

REALIZACIJA ZADAĆA KROZ PROCES RADA

Odgajno obrazovni rad započeli smo igrama socijalizacije zbog što boljeg upoznavanja i povezivanja djece. Temu smo razvijali kroz razne aktivnosti temeljene na razvoju osjetila vida, sluha, mirisa, okusa i dodira.

Realizirane su sljedeće bitne zadaće:

U tjelesnom i psihomotornom razvoju razvili smo sposobnosti komunikacije pokretom i oponašanja pokretom, sposobnost pronalaženja najučinkovitije motoričke vještine u postizanju cilja, razvili smo sposobnost usklađivanja očiju i ruku , 95 % djece razvilo je senzoričke vještine i preciznost.

U području govor i riječ 80% djece razvilo je umijeće slušanja drugog kao preduvjet dobre komunikacije. Svakodnevnim govornim izražavanjem pred skupinom utjecali smo na razvoj dječjeg samopouzdanja, 95% usvojilo kulturne obrasce bontona, usvojili su govorno izražavanje o svojem stanju i emocijama, razvili su sposobnost stvaranja novih izraza.

U području **prostor, red i mjera** razvili su sposobnost razrade plana aktivnosti ,sposobnost razvrstavanja materijala, sposobnost brojanja, uočavanje manjeg ili većeg među sličnim i različitim skupovima.

U području **stvari, vrijeme i priroda** usvojili su sposobnost shvaćanja vremenskog slijeda, razvili sposobnost iznalaženja različitih načina upotrebe materijala.

U području **poruke, oblici i sredstva** razvili su likovni senzibilitet za različita sredstva i materijale kroz različite likovne tehnike, povezali su glazbeno i likovno(djeca su interpretirala doživljaj glazbe

likovnim sredstvima), razvili su senzibilitet za različite načine prenošenja neke poruke, usvojili sposobnost eksperimentiranja s izražajnošću različitih materijala, razvili sposobnost prerade i organizacije osjetne percepcije.

U području **ja i drugi** 90% djece razvilo je sposobnost poštivanja reda u razgovoru i aktivnostima, spremnost da se odgodi vlastita potreba za nešto reći kao i želja da se sasluša prijatelja prije sebe, razvili su pripadnost grupi, 90% razvilo je koncentraciju i pažnju.

Vrijednost znanja smo razvijali u poticajnom socijalnom i fizičkom okruženju, u interakciji s materijalima i drugom djecom.

Vrijednost humanizma i tolerancije smo razvijali međusobnim prihvaćanjem svih sa svim osobinama, senzibiliziranjem za osobe s različitim teškoćama te prepoznavanjem njihovih potreba.

Odgovornost prema sebi i drugome smo promovirali aktivnostima za izgradnju kvalitetnih odnosa raznim tehnikama komuniciranja i općenito društveno prihvatljivim ponašanjem.

Usmjeravali smo djecu na samoprocjenu vlastitog djelovanja, usvojili smo kroz različite igre i radionice teškoće s kojima se susreću osobe nerazvijenih osjetila (slijepo osobe, gluhoonijeme osobe i osobe s fizičkim invaliditetom).

Vrijednost kreativnosti smo razvili osiguravanjem sredstava prema osobnom odabiru te poticanjem divergentnog mišljenja.

VREDNOVANJE

Tijekom rada na Agazzi projektu ostvarili smo ciljeve i realizirali zadaće što je bilo vidljivo na prezentaciji za roditelje gdje je sudjelovalo 97% djece .

Uključili smo sljedeće aktivnosti i sredstva: izražavanje govorom i pjevanjem, foto i video dokumentacijom.

U uvodnom dijelu odgojiteljice su roditeljima prezentirale temu Važnost osjetila za cjelovit razvoj djeteta. Djeci su podijeljene osobne knjige koje sadrže postignuća djece i informativno-obrazovni dio za roditelje.

Suradnju s roditeljima realizirali smo individualnim razgovorima, roditeljskim sastancima i prezentacijom odgojno-obrazovnog rada.

Surađivali smo s Udrugom invalida Križevci i Udrugom slijepih i slabovidnih osoba Koprivničko-križevačke županije.

ZAKLJUČAK:

Nastaviti razvoj kompetencija djece s naglaskom na kompetenciju komunikacije na materinjem jeziku, matematičke kompetencije, osnovne kompetencije u prirodoslovlju i učiti kako učiti. Prilagoditi rad individualnim potrebama i interesima djece.

5.3. IZVJEŠĆE O OSTVARIVANJU KURIKULUMA PREDŠKOLE

Djeca starosne dobi 6. i 7. godina

Odgojiteljice: Slađana Milak i Vesna Žuti

Kurikulum smo ostvarivali od 01.10.2017. do 31.05.2018. u trajanju od 250 sati 3x tjedno. S obzirom na planirane sadržaje i okruženje organizirali smo se po potrebi i u dva dijela(prijedodne i poslijepodne) a u pojedinim situacijama (posjeti i sl.) prilagođavali smo se vremenu trajanja programa. Program smo provodili u sobi dnevnog boravka zelene skupine koju smo opremili primjerenim sadržajima za rad s djecom u godini prije polaska u školu, ali koristili smo i ostale prostore Vrtića(dvoranu, hodnik, garderobu, dvorište...) Kroz kurikulum predškole nastojali smo zadovoljiti primarne dječje potrebe, dati im osjećaj sigurnosti i prihvaćenosti, omogućiti različite razvojne poticaje, te ih osposobiti za obveze koje ih čekaju u školi.

Cilj je bio svakom djetetu tijekom godine prije polaska u osnovnu školu omogućiti optimalne uvjete za potpun i skladan razvoj njegove osobnosti, razvijanje i unapređivanje kompetencija, zadovoljavanje interesa, stjecanje spoznaja i komunikacijskih vještina koje će im pomoći u prilagodbi na nove uvjete života u školskom okruženju. Smatramo da je cilj u potpunosti ostvaren.

U skladu s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u radu s djecom prije polaska u školu poticali smo i osnaživali temeljne kompetencije za cjeloživotno učenje. Odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju jasno iskazane kompetencije tj. znanja, sposobnosti, vještine, stavove, vrijednosti koje su djeca stekla i koja iskazuju u ponašanju pri rješavanju problemskih situacija i drugih načina djelovanja.

OSOBNNA KOMPETENCIJA

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Svijest o sebi	<ul style="list-style-type: none">95% djece poznaje sebe: osobne podatke, podatke o obitelji, fizička obilježja, svoje potrebe, interese, sposobnosti, znanja, vještine, svoje jake i slabe strane
Samosvjesnost osjećaja	<ul style="list-style-type: none">95% djece zna imenovati svoje osjećaje i govoriti o njima, zna kakvi sve osjećaji postoje, razlikuje osjećaje od ponašanja, razumije utjecaj emocija na ponašanje, zna da imaju pravo izraziti svoje emocije ali na prikladan način(smiju se ljutiti ali ne udarati, smiju se veseliti ali ne skakati po stolu) te razumiju da je moguće odabrati različite načine izražavanja i ponašanja u određenim emocionalnim stanjima
Samopouzdanje	<ul style="list-style-type: none">90% djece slobodno i s povjerenjem pristupa drugima, ima povjerenje u sebe i svoje sposobnosti(znam, mogu, učinit ću), spremno je savladati promjene, izazove i prepreke i ustrajni su u onome što rade
Samopoštovanje	<ul style="list-style-type: none">90% djece ponosi se sobom i svojim osobinama, prihvaća se i voli onakav kakav je
Emocionalna	<ul style="list-style-type: none">95% djece najčešće su dobro raspoloženi, umiju se nositi s

stabilnost i samoregulacija	lakšim frustracijama koje izazivaju strah od neuspjeha, usporedba njegovog uratka s uratkom drugih, podnose neuspjeh, umiju svjesno kontrolirati emocije(osobito ljutnju) i samoregulirati ponašanje (vladati sobom), iskazuju strpljivost, čekaju na red
Samostalnost i neovisnost	<ul style="list-style-type: none"> • 95% djece prihvaćaju odvajanje od roditelja, usvojili su kulturno- higijenske navike, samostalni su u jelu, poznaju kulturu ponašanja kod jela , važnost pijenja vode, samostalni su u odijevanju , brinu o svojim stvarima, pospremaju igračke i radni prostor, slobodno koriste prostor za igru, slobodno koriste cijeli prostor za igru i slobodno se kreću u prostoru
Samozaštita	<ul style="list-style-type: none"> • 90% djece osviješteno je o potencijalnim opasnostima u „ u njemu samom“ i okolini (opasni predmeti, ponašanja, opasne igre), znaju što je prihvatljivo i dozvoljeno ponašanje, a što nije; vladaju osnovnim samozaštitnim vještinama(znaju tražiti pomoć, reći ne), zna kako se ponašati u potencijalno opasnim situacijama(nepoznata mjesta, neznanci, nepoznati predmeti), mogu se oduprijeti pritiscima vršnjaka i neznanaca u činjenju, znaju osnovna pravila ponašanja u prometu (kretanje nogostupom, prelazak kolnika, prepoznavanje prometnih znakova u blizini vrtića, mjere kod opreza vožnje automobilom, izlazak iz parkiranoog automobila, opasnost kretanja između parkiranih automobila, uočavanje opasnosti od igre u blizini kolnika, uspješno se snalaze u prometu, znaju svoju adresu, važne telefonske brojeve te poznaju svoja prava (dužnosti)

SOCIJALNA I GRAĐANSKA KOMPETENCIJA

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Prosocijalna ponašanja (i empatija)	<ul style="list-style-type: none"> • 95% djece dijeli s drugima prostor, igračke, materijale, vrijeme, informacije; pokazuju osjetljivost na emocionalna stanja i doživljavanja drugih, suosjećaju, iskazuju brigu za druge te se brižno ponašaju prema vršnjacima, drugim osobama, živim bićima, znaju nuditi pomoć i pomažu onima kojima je pomoć potrebna, pružaju utjehu onome tko je u nevolji te omogućuju uključivanje druge djece u igru
Moralno rasuđivanje i odgovornost	<ul style="list-style-type: none"> • 85% djece zna donositi odluke (izbore) i prihvaćaju posljedice svojih izbora(dobre i loše)- prihvaćaju pohvalu za stvari koje su dobro napravili i preuzimaju odgovornost za pogreške, odgovorno se ponašaju prema samome sebi, svome zdravlju i razvoju, svojoj imovini(razvijena osobna odgovornost), odgovorno se ponašaju prema drugim osobama, životinjama, biljkama i materijalnom okruženju, npr. igračkama, knjigama (razvijena društvena odgovornost)
Prava i pravila (Pravda)	<ul style="list-style-type: none"> • 85% djece razumije pojam prava i može objasniti značenje pojedinih, svjesni su svojih prava i da ista prva imaju i drugi, u

	<p>slučaju kada su im prava ugrožena traži zaštitu ili posredovanje odgojitelja, razumije povezanost prava s odgovornošću, poznaju (i poštuju) pravila grupe kojoj pripadaju, poznaju (i poštuju) pravila uljudnog ponašanja- pozdravljaju, iskazuju zamolbe, zahvaljuju, primjereno oslovljavaju, poznaju (i poštuju) pravila ponašanja u specifičnim socijalnim situacijama(npr. izletu, kazalištu, sportskim događanjima) te reaguju i upozoravaju na nepoštivanje pravila</p>
Odnosi s vršnjacima i s odraslima	<ul style="list-style-type: none"> • 95% djece pozitivno pristupa vršnjacima, odraslima te imaju razvijene socijalne vještine (predstavljanje sebe i drugih, započinjanje razgovora, slušanje, postavljanje pitanja, odgovaranje na pitanja, primanja i davanja komplimenta, traženja i davanja pomoći, razumijevanje i uvažavanje osjećaja, potreba i prava drugih, konstruktivno rješavanje problema dogovorom, znaju se uključiti u igru vršnjaka, pozivaju druge u igru, surađuju u igri s djecom(u rješavanju problema), čekaju na red, poštuju odrasle i prihvaćaju suradnju, imaju pozitivan, prisan odnos s jednim ili više vršnjaka(stvaraju prijateljstva)
Demokratsko odlučivanje	<ul style="list-style-type: none"> • 90% djece sudjeluje u raspravama, jasno i slobodno izražavaju svoje mišljenje, shvaćaju da drugi mogu imati drugačije mišljenje(različitost) i uvažavaju ga, razumiju i prihvaćaju osnovne principe demokratskog odlučivanja i sudjelovanja u njemu(daju ideje, predlažu rješenja, glasuju o nekim važnim stvarima za skupinu)
Socijalna solidarnost	<ul style="list-style-type: none"> • 95% djece pokazuje osjetljivost za ljude u nevolji, spremni su pomagati manjima, novoj djeci u skupini, djeci s poteškoćama u razvoju i odraslima u obavljanju njihova posla, znaju o pojmu humanosti i humanitarnim akcijama i spremni su sudjelovati u njima(poklanjaju nešto svoje, izrađuju nešto za drugoga)

INICIJATIVNOST I PODUZETNIŠTVO

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Inicijativa/proaktivnost	<ul style="list-style-type: none"> • 80% djece iskazuje znatiželju za zbivanja oko sebe: u socijalnim kontaktima, u istraživanju, prema novim igrama i idejama, imaju optimističan stav- unutrašnju motivaciju i volju za „rad“, ali i za socijalnim kontaktima, za igrom; pokazuju interes za novo i drugačije, promjene prihvaćaju kao nove izazove, shvaćaju vrijednost i važnost rada, imaju osnovna znanja o zanimanjima i procesu proizvodnje(kako nešto nastaje, shvaća smisao novca i štednje)
Samomotivacija, ustrajnost i odgovornost	<ul style="list-style-type: none"> • 70% djece motivirano je za samostalno obavljanje aktivnosti, razmišlja, planira i rješava probleme, uživa u procesu rada, želi završiti ono što radi i zainteresiran je za uspjeh u onome što radi, podnosi neuspjeh i pokušava ponovo,

	ustrajavanje na ciljevima bez obzira na prepreke(zna da se upornošću i ponavljanjem mogu prevladati mnoge prepreke), sposobni su samostalno isplanirati igru/ aktivnost, predvidjeti tijek aktivnosti i privesti je do kraja, odgovorni su
Kreativnost	<ul style="list-style-type: none"> • 80% djece prepoznaje, inicira i oblikuje različite kreativne aktivnosti te pronalazi originalne postupke rješavanja i originalna rješenja različitih problema
Timski rad	<ul style="list-style-type: none"> • 90% djece voli se družiti s vršnjacima na sadržajan i strukturiran način te pokazuje suradnički rad u grupi, ponašaju se tolerantno prema onima s kojima surađuju, izlažu svoja mišljenja, ideje i prijedloge te prihvaća drugačija mišljenja, umiju podređivati svoje želje potrebama i ciljevima partnera u igri, grupi/ timu s kojim-a radi na određenom zadatku, nesuglasja i konflikte rješava pregovaranjem i dogovorom

SPOZNAJNI RAZVOJ , MATEMATIČKA KOMPETENCIJA I KOMPETENCIJE U PRIRODOSLOVLJU I TEHNOLOGIJAMA

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Opažanje (percepcija)	<ul style="list-style-type: none"> • 90% djece opaža svijet oko sebe svim senzornim modalitetima: dodir, propriocepcijom (dijelovi tijela i događaji u tijelu), vestibularnim osjetom, sluhom, vidom, okusom i njuhom i sinestezijom
Pažnja	<ul style="list-style-type: none"> • 70% djece može voljno usmjeriti pažnju i usredotočiti se na određenu aktivnost, lako se koncentrira na zadatak i mogu se oduprijeti (ometajućim) podražajima iz okoline, dovršava započetu aktivnost, može namjerno prenositi pažnju s jednog zadatka na drugi i može pratiti različita zbivanja oko sebe
Pamćenje	<ul style="list-style-type: none"> • Slušno- 85% djece pamti i reproducira pjesmice i priče, pamti niz od 5 brojeva • Vizualno- 85% djece pamti i reproducira detalje vizualnih podražaja • Namjerno- 70% djece pamti npr. domaći zadatak, slijedi višestruke upute date njemu osobno ili grupi

<p>Temeljne misaone operacije</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 80% djece služi se temeljnim misaonim operacijama: <ul style="list-style-type: none"> -konzervacijom (težina, dužina, volumen) -klasifikacijom (grupiranje, svrstavanje, razvrstavanje po bitnim elementima) -serijacijom (uspoređivanje i pridruživanje, stavljanje u niz određenim slijedom po veličini, dužini, visini) -decentracijom (sposobnost usredotočenja na više svojstava predmeta) -reverzibilnošću (sposobnost mišljenja da se vraća koracima unatrag na početno stanje- prisjećanje događaja unatrag) -odnosno rasuđivanje(razumijevanje odnosa između udaljenosti, vremena, brzine...)
<p>Stjecanje pojmova i odnosa među njima</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 95% djece prepoznaje i imenuje boje i nijanse, geometrijske likove i tijela, zna, razumije i koristi pojmove prostornih odnosa, označavanje vremena, pokazuju interes za kalendar i sat, za prošlost i budućnost, uspješno se orijentira i kreće prostorima vrtića te razlikuje suprotnosti
<p>Rješavanje problema</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 80% djece probleme rješava logičkim rasuđivanjem i zaključivanjem, umiju pronaći jedno točno rješenje problema, probleme rješavaju po modelu pretpostavka- provjera – zaključak(što pluta-tone), strateškim planiranjem(kao npr. šah), na kreativan način(stvari gleda iz drugačijeg kuta pronalazeći različita rješenja i alternative), simboličkim predočavanjem(služi se crtežima, simbolima, znakovima za predočavanje željenih poruka, vlastitih misli, ideja, izrađuju slikovne priče...)
<p>Početna matematika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 80% djece vlada procesima uspoređivanja, izjednačavanja i brojenja(uspoređuje i imenuje količine, dužine, težine),mehanički broje do 30, broje po redu, redosljedu, razumiju brojevni pravac), razumiju integrirani pojam broja: kao količina(četiri kocke)- kao znamenka(4)- kao riječ(četiri), razumiju logiku osnovnih računskih operacija(zbraja i oduzima“za jedan više, za jedan manje, jednako) na konkretnom materijalu do 10, iskazuju zanimanje i razumiju smisao matematike u svakodnevnom životu(matematika kao igra, u dućanu, zanimanje.)
<p>Informiranost o svijetu oko sebe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 90% djece ima razvijenu spoznaju o biljnom(upoznavanje, razlikovanje i imenovanje različitih vrsta voća, povrća, cvijeća) i životinjskom svijetu(upoznavanje, razlikovanje i imenovanje domaćih, šumskih i divljih životinja, životinja u vodi, ptica i kukaca), o zanimanjima odraslih, materijalnim i duhovnim dobrima- tradicijskim i kulturnim obilježjima, važnim datumima, blagdanima, prometnim sredstvima (kopno, voda, zrak),o reljefu (rijeka, jezera, mora, livada, šuma, park, grad, selo), o prirodnim pojavama(kiša, snijeg, led, vjetar, zrak)
<p>Ekologija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 90% djece ponaša se odgovorno prema prirodnim i

	<p>materijalnim dobrima(ne baca smeće, ne gazi cvijeće, ne trga igračke), uočavaju konkretne probleme u neposrednom okruženju i domišljaju ideje za njihovo rješenje, štedljivo se odnosi prema prirodnim resursima(npr. zatvara vodu, pažljivo troši papir...), osviješteni su da se otpad može reciklirati ili korisno upotrijebiti</p>
--	---

UČITI KAKO UČITI

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Motivacija i samoorganizacija	<ul style="list-style-type: none"> 60% djece iskazuje postojanje unutarnje (intrinzične) motivacije za spoznavanje i učenje, pozitivno reagiraju na vanjske poticaje za spoznavanje i učenje te znaju inicirati i organizirati vlastitu aktivnost
Metakognicija (svijest o procesu vlastitog učenja i preuzimanje odgovornosti za taj proces)	<ul style="list-style-type: none"> 60% djece svjesno je kako saznati nešto novo, proširiti iskustva osobnim iskustvenim i aktivnim učenjem te sudjelovanjem u različitim situacijama i aktivnostima, kroz istraživanja, postavljanjem pitanja, traženjem rješenja u suradnji s drugima sukonstruirati vlastita znanja i iskustva, znaju da mogu i traže informacije od vršnjaka, odgojitelja, roditelja...,znaju da znanje mogu pronaći i u enciklopedijama, knjigama te putem različitih medija, znaju kako su saznali, naučili, došli do rješenja, znaju objasniti put spoznaje i rješavanja problema
Samoevaluacija	<ul style="list-style-type: none"> 65 djece umije analizirati učinjeno (što je dobro a što bi trebalo drugačije), umije sagledati razloge uspjeha i neuspjeha s obzirom na vlastite osobine (upornost, koncentracija, uloženi napor) i vanjske okolnosti (težak zadatak, galama, gužva...)

KOMUNIKACIJA, IZRAŽAVANJE I STVARANJE, KOMUNIKACIJA NA MATERINSKOM JEZIKU

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Slušanje i razumijevanje govora	<ul style="list-style-type: none"> 90% djece u potpunosti sluša i razumije govor odraslih i djece, priče, pjesme, brojalice, izvršavaju radnje prema govornim uputama, pokazuju na slikama, odgovaraju na pitanja te pokazuju interes za aktivnosti slušanja govora te književnih i scenskih umjetničkih djela
Izražavanje govorom	<ul style="list-style-type: none"> 80% djece imenuju i opisuju predmete, pojave, radnje, odnose, osjećaje, pričaju po slikama, konstruiraju jednostavne i složene rečenice koje formuliraju gramatički pravilno, spontano komuniciraju govorom s djecom i odraslima i rado sudjeluju u aktivnostima izražavanja govorom
Predčitačke vještine	<ul style="list-style-type: none"> 95% djece shvaća da pisani tekst ima neku poruku i značenje,

	znaju osnovne karakteristike pisma- rečenica, riječ, slovo, točka..., pokazuju pravilan smjer teksta- s lijeva na desno, odozgo prema dolje, sluša, ponavlja, uočava, pamti i smišlja rimu, prepoznaju prvi i zadnji glas u riječi, rastavljaju riječi na glasove i sastavljaju glasove u riječ, prepoznaju sva slova i pokazuju interes za pisanu riječ i igre slovima
--	---

KOMUNIKACIJA NA STRANIM JEZICIMA

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Osnove kompetentnosti komunikacije na stranim jezicima	<ul style="list-style-type: none"> 95% djece razlikuje kada osoba govori na hrvatskom i na stranom jeziku, pokazuju interes za učenje stranih riječi, znaju nekoliko stranih riječi i smisleno ih koriste(npr. pozdravljanje, zahvaljivanje, brojenje)

KULTURNA SVIJEST I IZRAŽAVANJE

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Kulturni identitet	<ul style="list-style-type: none"> 90% djece shvaća osnovne pojmove o lokalnoj, nacionalnoj i europskoj kulturnoj baštini (imenuje svoj grad, državu, prepoznaje i opisuje nekoliko glavnih kulturnih dobara svoga kraja, grada i države (tradicionalne predmete,, običaje, grb grada, zastavu i himnu), pokazuju volju za sudjelovanjem u kulturnim događanjima gdje izvode tradicionalne igre, pjesme i plesove za djecu i na taj način razvijaju osjećaj kulturnog identiteta
Interkulturalizam	<ul style="list-style-type: none"> 60 % djece razumije kulturnu raznolikost u Europi i svijetu prepoznajući običaje drugačije od naših, mogu nabrojiti nekoliko europskih država te poštuju različitost ljudi i kultura
Kreativno izražavanje ideja, iskustava i osjećaja djeteta u nizu umjetničkih područja	<ul style="list-style-type: none"> 90% djece ima iskustva s različitim umjetničkim sadržajima(glazbenim, likovnim, kazališnim, filmskim, književnim)
Glazba i ples	<ul style="list-style-type: none"> 70% djece pamti nekoliko melodija i ponavlja ih, imenuje glazbene pojmove(brzo-sporo, glasno-tiho), sluša glazbena djela i povezuje ih s pokretom, plesom, likovnim izrazom, mogu se kretati u metru i ritmu i zapamtiti jednostavne koreografije, sviraju malim instrumentima(štapići, zvečke, triangl, ksilofon...), pokazuju interes i želju da se ista glazba ponovo čuje gdje pokazuju zbližavanje i ostvaruju nježni kontakt s djecom
Kazalište	<ul style="list-style-type: none"> 60% djece sudjeluje i aktivno osmišljava male scenske improvizacije i uživljava se u uloge
Film	<ul style="list-style-type: none"> 70% djece prepričava sadržaj crtanih i igranih filmova za

	djecu i poznaje nekoliko djela filmske umjetnosti
Književnost	<ul style="list-style-type: none"> 80% djece može prepričati neke priče za djecu i prepoznaje barem 5 djela dječje književnosti
Vizualna umjetnost (likovna)	<ul style="list-style-type: none"> 90% djece koristi razne likovne tehnike(crtanje, slikanje, kolaž, pastele, ugljen...), crteži su im bogatiji pojedinostima i detaljima, sve su sličniji stvarnosti, sadržaj crteža obogaćen je pod utjecajem životnog iskustva i pojma o sebi, crtežom žele ispričati neku svoju priču

DIGITALNE KOMPETENCIJE

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Osnove informacijsko – komunikacijske kompetentnosti („medijske pismenosti“)	<ul style="list-style-type: none"> 90% djece usvojilo je početna znanja iz područja informacijsko- komunikacijske tehnologije: prepoznaju i imenuju osnovne pojmove, shvaćaju funkciju, čemu služe, razlikuju realni svijet od onog predstavljenog u medijima, razumiju pravila sigurne upotrebe, pokazuju interes za aktivno sudjelovanje u aktivnostima iz područja medijskog odgoja i odgovorno se ponašaju pri korištenju

MOTORIČKE KOMPETENCIJE

KOMPETENCIJSKI ASPEKTI	ODGOJNO - OBRAZOVNI ISHODI
Osnovne motoričke sposobnosti	<ul style="list-style-type: none"> 90% djece razvilo je osnovne motoričke sposobnosti: koordinaciju, ravnotežu, preciznost, snagu, izdržljivost, fleksibilnost i brzinu
Osnovni oblici kretanja	<ul style="list-style-type: none"> 95% djece usavršilo je osnovne i prirodne načine kretanja(savladavanje prostora- puzanje, hodanje, trčanje na različitim podlogama; savladavanje prepreka- provlačenje, penjanje, silaženje, skakanje, preskakanje; savladavanje otpora- dizanje, nošenje, vučenje; baratanje predmetima- bacanje, hvatanje, gađanje), aktivno sudjeluje u različitim motoričkim aktivnostima, izražava osjećaj sigurnosti, zadovoljstva i uspjeha te uspješno surađuju s djecom u različitim igrama
Složene motoričke vještine	<ul style="list-style-type: none"> 50% djece usvaja jednostavna prilagođena biotička znanja i kineziološka znanja- o prilagođenim oblicima osnovnih načina kretanja i osnovama sporta(hoda po gredi visokoj 25 cm, samostalno se ljulja, preskakuje preko vijače, izvodi kolut naprijed i natrag, vozi bicikl, vodi loptu, vozi sanjke, pliva, skija, pleše)
Preciznija senzomotorika „Opća“	<ul style="list-style-type: none"> 95% djece razumije upute o različitim radnjama, prepoznaje i imenuje osnovni pribor, ima usvojenu dominantnost ruke te izvodi precizne pokrete rukama, šakama, prstima i usklađuje ih sa senzornim podacima, osobito vizualnim(crtaju čovjeka s dijelovima tijela i detaljima, bojaju unutar crta, izrezuje škaricama

	jednostavne oblike, oblikuje papir u brod i avion, oblikuje tijesto, glinu, plastelin, zabijaju čavle u podlogu, šivaju iglom i koncem, provlače niti, tkaju, pretaču...) i aktivno sudjeluju u različitim aktivnostima za razvoj senzomotorike, uporni su te izražavaju osjećaj zadovoljstva i uspjeha
Grafomotorika (vizualno-motorna koordinacija)	<ul style="list-style-type: none"> • 95% djece pokazuje pravilno držanje olovke(hvat) te pritisak olovke na papiru, pokazuje slijed pisanja s lijeva na desno, sigurno povlači vodoravne, okomite, kose crte- linije jasne i kontinuirane, precizno povlači crte unutar određenog prostora, spaja crtom točke-bez preklapanja, dobro integrira vizualne podatke i motornu izvedbu crtanja- točno precrtava jednostavnije likove, geometrijske oblike...dobro organizira razmještaj na papiru, piše svoje ime, rado crta i sudjeluje u različitim aktivnostima tipa papir- olovka, uporno je te izražava osjećaj zadovoljstva i uspjeha

5.4. POSEBNI PROGRAMI

5.4.1. KRAĆI PROGRAM RANOG UČENJA ENGLESKOG JEZIKA

Engleska igraonica s radom je započela 01.10.2017., 2x tjedno (ponedjeljak i srijeda) – izvan redovitog programa, u trajanju od 45 minuta, te je u njen rad bilo uključeno 18-ero djece u dobi od 4 – 6 godina. **Voditeljica je bila Andreja Skalički, odgojiteljica** s položenim stručnim ispitom i B2 stupnjem engleskog jezika.

Cilj našeg programa u užem smislu bio je poticati učenje engleskog jezika kao stranog jezika, razvoj senzibiliteta za engleski jezik i njegovu aktivnu primjenu u svakodnevnim spontanima i aktivnostima te upoznati elemente kulture engleskog govornog područja. Smatramo da je program uspješno ostvaren.

Program smo ostvarivali na hrvatskom jeziku s postupnim rastom udjela stranog jezika kroz sve odgojno – obrazovne sadržaje, aktivnosti i situacije. Komunikaciju na engleskom jeziku ostvarivali smo spontano i opušteno – primanjem i prenošenjem smislenih poruka, odnosno uporabom jezika u prirodnim životnim situacijama, od trenutka pozdravljanja pri ulasku u grupu, pa preko organiziranih aktivnosti u manjim skupinama i individualno, u komunikaciji s odgojiteljem i drugom djecom. Razvijali smo interes i pozitivnu motivaciju (ljubav) za početno učenje engleskog jezika, poticali djecu na slušanje, razumijevanje i komuniciranje na engleskom jeziku u spontanima i planiranim aktivnostima, poticali razvoj osjetljivosti za ritam, intonaciju i izgovor engleskog jezika kao osnovnih jezičnih elemenata, te poticali djecu na različite oblike kreativnog izražavanja i stvaranja, čime smo ostvarili veliki dio planiranih zadaća.

Za kvalitetnu realizaciju ciljeva i zadaća ovog programa osobito je bilo bitno stvaranje poticajnog **okruženja** u kojem se poštuju prava djeteta i u kojem je bogatstvo poticaja, kako socijalnih tako i materijalnih, koji omogućavaju djetetu/djeci optimalni i cjeloviti razvoj. Prema tome odgojno obrazovni rad odvijao se u bogato opremljenoj sobi dnevnog boravka odgojno obrazovne skupine po modelu Agazzi programa, obogaćene sa specifičnim didaktičkim sredstvima koja proizlaze iz „prirode“ ovog programa. Osigurane su didaktičke igračke i materijali, slikovnice, dječje

enciklopedije, slikovni rječnici, priručnici, audio i video oprema ..., te materijali koji su obogatili jezični unos djeteta (općenito su to: filmovi na engleskom jeziku, engleska glazba, interaktivne igre, povezivanje s vršnjacima iz socijalne okoline, i sl.) . Prostor smo obogaćivali u skladu s aktualnostima dječjeg života kao i sa slikovnim i drugim materijalima iz zemalja engleskog govornog područja.

Osnovni vokabular djeca su usvajala iz dobro poznatih, bliskih sadržaja i tema. Jezične i gramatičke strukture usvajali su kroz razne pjesmice, brojalice, priče, slikovnice i raznovrsne igre i dramatizacije. Djeca su, igrajući se u opuštenoj atmosferi postupno usvajala vokabular i jezične strukture koje primjenjuju u svakodnevnim situacijama: pozdravljanje, predstavljanje, imenovanje dijelova tijela, opisivanje vremena, imenovanje u svojoj okolini...

Program smo provodili kroz tematske cjeline:

- All about me
- Me and my family
- My home
- Me and my friends, toys and play time
- Colours, numbers, shapes, size and quantity
- Time related terms
- The world around us (Food, Animals, Plants, Weather)
- Activities for special occasions

Tematske cjeline nisu bile strogo strukturirane. Njihova primjena slijedila je i prirodni tijek razvoja, odgoja i učenja djeteta predškolske dobi u konkretnom prirodnom okružju, odnosno konkretnog djeteta/djece. Slijedili smo kako interese djece tako i procjene odgojitelja o važnosti razvijanja i poticanja određenih govorno jezičnih kompetencija u najširem smislu riječi (materinji i strani jezik). Kroz planirane i spontane dječje aktivnosti u dnevnim situacijama djeca su usvojila slijedeće funkcije:

- Pozdraviti i reći kako si (Dobar dan, kako si?),
- Predstaviti se i reći svoju dob (Ja sam Ana i imam 6 godina.),
- Tražiti nešto i zahvaliti na dobivenom (Molim loptu, Hvala!),
- Hrana koju vole / ne vole – nabrojiti,
- Imenovati i opisati prometna sredstva,
- Odgovarati na pitanja koja se odnose na svakodnevne aktivnosti,
- Reagirati na zapovijedi,
- Postavljati jednostavna pitanja i odgovarati na njih,
- Izražavati osjećaje i stanja,
- Igre u – paru, u manjim skupinama i sl.,
- Čestitati i znati imenovati blagdane i praznike: Sretan Božić, Sretna Nova Godina, Sretan rođendan, Sretno Valentinovo, Sretan Uskrs.

Obrazovni ishodi po završetku programa:

RAZUMIJEVANJE

- **Slušanje**

80% djece razumije poznate riječi i osnovne fraze koje se odnose na njega, njegovu obitelj i neposrednu konkretnu okolinu ako sugovornik govori polako i razgovijetno

60% djece razumije vrlo kratke i vrlo jednostavne tekstove poznate tematike

- **Čitanje**

50% djece prepoznaje poznata imena te razumije riječi i jednostavne rečenice, primjerice na natpisima, plakatima ili u katalogima

GOVOR

- **Govorna interakcija**

50% djece može voditi jednostavnu konverzaciju, postavljati i odgovarati na jednostavna pitanja koja se tiču neposrednih potreba ili vrlo poznatih tema kao npr. obitelj, vrtić, prijatelji

70% djece komunicira na jednostavan način, ako je sugovornik spreman ponoviti ili usporeno parafrazirati te pomoći pri preformuliranju onoga što dijete pokušava reći

- **Govorna produkcija**

70% djece koristiti jednostavne fraze i rečenice u svrhu opisivanja mjesta gdje dijete živi i ljudi koje poznaje

PISANJE

- 70% djece pokazalo je interes za pisanje, te znaju napisati kako se zovu, gdje žive ili napisati kratku poruku.

Planove odgojno obrazovnog rada kreirali smo polazeći od propisanih standarda, programskih ciljeva, zadaća i individualnih potreba djece, te koristeći sistematski pristup, promatrali smo i bilježili napredak svakog djeteta ponaosob. Kontinuirano praćenje i promatranje svakog djeteta ponaosob bio je preduvjet individualizacije procesa. Koristili smo i različite strategije kao što su foto i video zapisi, razvojne liste, anegdotske bilješke, „check liste“, različite dječje uratke i sl. Sve to ugradili smo u tzv. MAPU DJETETA (PORTFOLIO) koju smo vodili za svako dijete ponaosob.

Roditelje smo kroz ogledni sat i individualne razgovore nastojali upoznati s osobitostima našeg programa kako bi mogli procijeniti dobrobiti za vlastito dijete u kontekstu ponuđenog pristupa odgoju djeteta/djece te se opredijeliti za ponuđeno (samo izbor roditelja). Ponudili smo im široke mogućnosti kako neformalnih tako i formalnih oblika komunikacije. Upoznali smo roditelje s postignućima djeteta/djece u kontekstu navedenog programa - individualno, druženje djece i odraslih, tzv. ogledne aktivnosti za roditelje/obitelji i sl.

ZAKLJUČAK

Kod 90% djece vidljiv je napredak u svim područjima razvoja, posebno u govornim vještinama, povećan interes i motivacija za učenjem engleskog jezika. Povećano je razumijevanje riječi i izraza, bogatstvo rječnika i kvaliteta izgovora, te korištenje riječi i izraza u komunikaciji na engleskom jeziku.

Vrlo je važno istaknuti i pozitivan utjecaj engleskog jezika na materinji jezik. Kao uspješne materijalne pokazatelje rada ističemo radne listove, izjave djece i druge produkte i postignuća. U odgojnoj skupini postignuta je pozitivna socio-emocionalna klima, te su odnosi u grupi izražavali pozitivno socijalno ozračje: kooperativnost, nenasilno rješavanje sukoba, pomaganje, suosjećanje, uključenost sve djece u aktivnosti.

U odnosu na početak programa u skupini primjećujemo viši stupanj samostalnosti djece, te veći broj djece koja su u stanju razumjeti i upotrijebiti engleski jezik u svakodnevnim aktivnostima.

5.4.2. IGRAONICA ZA POTENCIJALNO INTELEKTUALNO DAROVITU DJECU PREDŠKOLSKE DOBI U KONTEKSTU AGAZZI VRTIĆA

Voditeljica: Sanja Katanec, odgojiteljica

Cilj programa igraonice za potencijalno intelektualno darovitu djecu bio je omogućiti djetetu maksimalan razvoj svih njegovih potencijala, izražavanje i zadovoljavanje posebnih odgojno – obrazovnih potreba kao što su:

- potreba za kontaktiranjem s vršnjacima prema intelektualnoj dobi,
- rad u obogaćenom i proširenom odgojno – obrazovnom programu,
- potreba za neovisnošću u učenju,
- sposobnost stvaranja odnosa iznad i unutar svake raznolikosti.

Rad s potencijalno intelektualno darovitom djecom obuhvaćao je multidimenzionalnu identifikaciju djece od strane odgojitelja u matičnoj skupini, pedagoga, roditelja i psihologa – vanjskog suradnika. Djeca su nakon identifikacije i potvrđivanja od strane psihologa i prezentacije rezultata testiranja roditeljima uključena u rad igraonice.

Program rada igraonice odvijao se jednom tjedno po dva sata. Rad u igraonici bio je povezan s programom rada po Agazzi metodi kako bi razvojne i odgojne zadaće poticale cjelokupan razvoj djeteta – „djeteta kao životne klice koja teži razvoju“, uvažavali smo individualne mogućnosti, potrebe i prava svakog djeteta.

Darovitost djece isticala se kroz:

spoznajne osobine:

- prikupljanje novih informacija,
- razvila su istraživački pristup,
- razvila su osnovne i više razine misaonih procesa,
- samostalna su u donošenju odluka,
- napredak u jezičnom izražavanju(osim kod jednog djeteta),
- povećanje sposobnosti uočavanja točno – netočno; stvarno – nestvarno,
- napredak u opsegu praćenja,
- sposobnost uočavanja jednog rješenja ili više rješenja,
- upornost u radu da se ostvari cilj.

emocionalne osobine:

- svjesnost vlastitih emocija i emocija drugih, njihovo prepoznavanje i prihvaćanje,
- napredak u razvijanju individualnosti,
- povećan interes za pravednost,
- kontroliranje vlastitog ponašanja,
- razumijevanje drugih i tolerantnost,
- razvila su prihvaćanje neuspjeha kao sastavni dio aktivnog učenja,
- razvila su radoznalost,
- razvila su slobodu u samostalnom mišljenju i postupcima.

socijalne osobine:

- napredak u razvoju prosocijalnog ponašanja: empatija ,suradnja, dijeljenje, iskazivanje brige o drugima,

- napredak u shvaćanju i rješavanju socijalnih problema,
- razvila su vještine koje pridonose uspostavljanju i održavanju harmoničnih odnosa s vršnjacima i odraslima,
- razvila su međusobnu toleranciju i međusobno uvažavanje.

Djeca uključena u igraonicu za potencijalno intelektualno darovitu djecu pokazala su veliko zanimanje za sve aktivnosti neovisno o složenosti zadataka.

Tijekom godine roditelji su u individualnim kontaktima obaviješteni o aktivnostima koje smo provodili kao i o napretku djece.

5.4.3. IZVJEŠĆE O RADU S DJECOM S POSEBNIM POTREBAMA I TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Inkluzija djece s teškoćama u razvoju u redoviti program realizirana je kroz razne aktivnosti u cilju zadovoljavanja njihovih specifičnih potreba.

U svrhu što kvalitetnijeg rada i rješavanja teškoća kod djece, važan faktor imao je timski rad koji je uključivao suradnju: roditelja, pedagoginje, logopeda, odgojitelja i Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju u Križevcima.

U svim skupinama djeca su usvojila vrijednosti humanizma i tolerancije, pridavala važnost međusobnim odnosima i prihvaćanju različitosti.

Dječak A. B. (11.11.2011.) nakon dvije godine pohađanja Vrtića u Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju u Križevcima, upisao se u DV Zraka sunca. Pohađa ga 3 puta tjedno, dok je 2 puta tjedno uključen u sustav defektološkog tretmana u COOR-u. Uključen je u logopedski tretman kod logopeda Centra, u individualni rad s edukacijskim rehabilitatorom te u tretmane senzorne integracije.

Nalazi iz poliklinike za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG, logopedski nalaz, neuropedijatrijski nalaz, psihološki nalaz te iz opće bolnice Bjelovar-logopedski nalaz i mišljenje, upućivali su da se radi o poremećaju razvoja govora, govornog jezika, nespecificirani i. o. te ukazuju na blaže zaostajanje u kognitivnom razvoju.

Ove pedagoške godine po drugi puta pohađa program predškole u sklopu centra i redovnog Vrtića. Program sa lakoćom svladava ali ga teško prati zbog kratkotrajne pažnje te mu je potreban individualan pristup. Pozitivno reagira na pohvalu koja mu predstavlja nagradu za dobro obavljen zadatak. Pokazuje razvijenu sposobnost rastavljanja riječi na glasove, spajanje glasova u riječ, razumijevanje abecednog načela, određivanje položaja glasa u riječi, pisanja slova i brojki, prostorne orijentacije i shvaćanja prostornih odnosa, grupiranje predmeta po nekom kriteriju te drugih grafomotoričkih umijeća. Dječak je upisan u redovan program osnovne škole.

Pokazuje sposobnost uspješnog funkcioniranja unutar zajednice na relaciji dijete-dijete, dijete- odrasli. Potrebu za pažnjom izražava vrištanjem te traži kontakt dodirom. Kontakt s djecom uspostavlja guranjem i uzimanjem stvari iz ruku, nema razvijenu sposobnost dogovaranja, dijeljenja, kontroliranja emocija i želja, čekanje na ostvarivanje istih. Nema razvijenu sposobnost uspostavljanja, razvijanja i održavanja kvalitetnih i suradničkih odnosa s drugom djecom. Povremeno se uključuje u aktivnosti i rad skupine no većinu vremena provodi u igri sam. Povremeno koristi govor, odnosno naučene fraze za razgovor s odgojiteljima.

Dječak L.B. (14.11.2014.) je nakon jaslica uključen u mješovitu vrtićku skupinu i polazi je dva puta tjedno, ponedjeljkom i petkom. Ostale dane u tjednu polazi vrtić Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju.

Prilikom uključivanja pojavile su se manje adaptacijske teškoće.

U razdoblju od rujna 2017. do lipnja 2018. kod dječaka je uočen velik napredak: Pokazuje geste, verbalizira, osamostaljuje se kod jela. Vrlo je uredan u hranjenju. Uključuje se u aktivnosti i zajedničke jutarnje aktivnosti na tepihu. Kraće je koncentriran, kada je motiviran pokazuje različita znanja (uparuje boje, oblike, veliko – malo). Imenuje dijelove tijela. Na toboganu je vrlo spretn. Razumije zadatke u poligonu. Prihvaćen je od djece u skupini koja su puna razumijevanja. Odgojiteljice skupine uz konzultacije sa stručnim timom Centra predlažu roditeljima nastavak polaznja DV Zraka sunca ali također i uključivanje 3 dana u tjednu u predškolski odgoj COOR-a, gdje bi se uključio u individualne i grupne rehabilitacijske programe s odgojiteljicama i edukacijskim rehabilitatorom u program senzorne integracije te u kasnijem razvoju u logopedski tretman. Ostanak u programu redovnog Vrtića važan je zbog razvoja socijalnih vještina.

Dječak A. S. se upisuje u vrtić 30.9. 2017. Adaptacija prolazi bez posebnih poteškoća. Uočavamo odstupanja u govornom razvoju u odnosu na vršnjake. U logopedskom je tretmanu. Dječak je topao i drag, miran. Djeca ga prihvaćaju. Tijekom pedagoške godine primjećujemo napredak u svim aspektima razvoja. Tijekom svibnja 2018. roditelji počinju živjeti odvojeno. Na prijedlog Centra za socijalnu skrb Vrbovec boravi svaki dan kod drugog roditelja te uz sve ostale teškoće koje nosi rastava roditelja negativno utječe na dijete.

5.4.4. IZVJEŠĆE O RADU S DJECOM S POREMEĆAJIMA JEZIČNO - GOVORNE KOMUNIKACIJE

Logoped zaposlen u DV Križevci osim djece uključene u DV Križevci i kraćeg programa male škole obuhvaća i djecu uključenu u DV Zraka sunca, DV Sv. Josipa i Dječju igraonicu u organizaciji Gradske knjižnice „Franjo Marković“. Ukupan broj djece za koju brine logoped je 629 u pedagoškoj godini 2017./2018.

Nakon procjena predškolaca ostvarena je komunikacija s roditeljima kako bi se odredili ciljevi logopedske terapije za svako dijete i određen je raspored dolazaka na logopedsku terapiju. Provodili su se individualni savjetodavni razgovori i konzultacije s roditeljima i odgojiteljima. Sastanci su se kontinuirano provodili tijekom cijele godine. Ove godine ostvarene su individualne logopedske terapije, praćenje djece, savjetovanje i instruiranje roditelja, a rad logopeda baziran je na klasičnoj logopedskoj metodi.

Logopedska terapija za polaznike DV Zraka sunca provodi se u DV Zraka sunca u kabinetu pedagoga svakog petka. Kabinet je prilagođen za rad s djecom predškolske dobi, no za djecu niže kronološke dobi nedostaju primjerena didaktička sredstva. Djeca niže kronološke dolaze u logopedski kabinet u DV Križevci.

Tablica 1. Vrste jezično-govornih teškoća djeca uključena u logopedsku terapiju u DV Zraka sunca

Vrste teškoće	Broj djece
Artikulacijski poremećaj:	8
Labdmacizam	6
Rotacizam	6
Sigmatizam	7
Tetizam	6
Fonološki poremećaj	3
Jezični poremećaj	1
Usporeni jezično-govorni razvoj	1
Selektivni mutizam (SM)	1
Grafomotorika i vizualna percepcija	1
Poremećaj glasa	2
Nedostatne predvještine čitanja i pisanja	3

U DV Zraka sunca u logopedsku terapiju uključeno je 14-ero djece, 8-ero predškolca i 6-ero djece niže kronološke dobi. 7-ero predškolaca uključeno je u direktnu logopedsku terapiju dok je jedno dijete praćeno, a roditelji su savjetovani. Uočava se veći broj mlađe djece uključene u logopedsku terapiju i ove pedagoške godine uključeno ih je 6-ero (4-ero u direktnoj terapiji, a dvoje uz povremene kontrole i savjetovanje roditelja). Od 8 predškolaca uključenih u direktnu logopedsku terapiju 5 djece je uspješno završilo logopedsku terapiju dok mlađa djeca zbog opsežnosti teškoća logopedsku terapiju nastavljaju i sljedeće pedagoške godine. Važno je naglasiti kako je interes i suradnja od strane roditelja za jezične i govorne vježbe bio proporcionalan uspješnosti tretmana.

Suradnja s roditeljima ostvarila se kroz navedene oblike:

- Individualne konzultacije, grupni roditeljski sastanci, individualna savjetovanja, pisane upute i instrukcije te upućivanjem na stručnu literaturu
- Stručna tema na roditeljskim sastancima s temom „*Predvještine čitanja i pisanja*“ za roditelje predškolaca u DV Zraka sunca
- Prezentacijom rada s djetetom i direktnim instruiranjem roditelja
- Pomoću bilježnice s primjerima vježbi za svako dijete u tretmanu

Suradnja s odgojiteljima je ostvarena kroz:

- Individualne usmene instrukcije i pismene upute za rad s djecom, roditeljske sastanke sa stručnim temama
- Razmjene informacija o djetetovom statusu i napretku u logopedskoj terapiji

Odgojitelji su bili informirani o tijeku i rezultatima logopedske trijaže i dijagnostike, postupcima koji se poduzimaju tijekom logopedske terapije, potpomagali su komunikaciju s roditeljima i provodili posebne postupke unutar odgojnih skupina sa svrhom poticanja predvještina pisanja i čitanja, govora i jezičnih sastavnica.

Suradnja izvan vrtića

- Logoped je educirao te omogućio uvid u logopedsku praksu i struku srednjoškolci Loreni Kovačec, budućoj studentici Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta; smjer logopedija.

- Ostvarena je suradnja s Poliklinikom SUVAG, Općom bolnicom Bjelovar i Općom bolnicom Koprivnica i Centrom Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta u obliku dijagnostičkih postupaka i praćenja djece s teškoćama.
- Održano je stručno predavanje u GK Franjo Marković „Disleksija – stvar je perspektive“
- Ostvarena je suradnja sa stručnim timom OŠ Vladimir Nazor, OŠ Ljudevit Modec u obliku sastanaka stručnih timova usmjerenih na prijelaz djece iz dječjeg vrtića u školu
- Ostvarena je suradnja sa stručnim timom Centra za odgoj i obrazovanje u Križevcima usmjerena na integraciju djece s teškoćama u razvoju
- Putem radionica „Rana pismenost – u čemu je kvaka?“ ostvarena je suradnja sa DV Zraka sunca, DV Sv. Josip, Dječjom Igraonicom (GK Franjo Marković), OŠ Grigor Vitez u Žabnu i OŠ Sidonije Erdody Rubido u Gornjoj Rijeci.
- Ostvareni temelji za daljnju suradnju s udrugom „Vrtuljak“ koja promiče zdrav razvoj djece i odraslih

Stručno usavršavanje za odgojitelje organizirano je u obliku radionica pod nazivom „Rana pismenost – u čemu je kvaka?“ koje su okupile odgojiteljice iz DV Križevci, DV Zraka sunca, DV Sv. Josip, Dječje Igraonice, kraćeg predškolskog programa pri OŠ Grigor Vitez Žabnu i OŠ Sidonije Erdody Rubido u Gornjoj Rijeci. Provedene su tri radionice pod nazivima „Fonološka svjesnost“, „Imenovanje grafema“, „Pripovijedanje“ koje su se održavale jednom mjesečno u razdoblju od tri mjeseca (siječanj, veljača, ožujak) u trajanju od 90 minuta. Proveden je upitnik kojim su ispitani stavovi i razmišljanja odgojitelja o ranoj pismenosti i provedenim radionicama prema kojem 92 % radionice ocjenjuju kao odlične i čak 100% odgojiteljica smatra da ih treba nastaviti provoditi. Također, isti postotak smatra da na području predškolskog odgoja i obrazovanja nedostaje edukacija i stručnih aktiva koje bi se bavile ranom pismenosti. U opisnim komentarima pohvaljuju omjer teorije i praktičnog rada te pozitivnim ističu i razmjenu iskustava sa kolegicama iz drugih vrtića. Zabrinjavajuće je što 96% odgojitelja smatra da tijekom obrazovanja nisu stekli dovoljno znanja o ranoj pismenosti, a samo se 8% odgojitelja smatra kompetentnim za prepoznavanje djece koja su potencijalno rizična za pojavu specifičnih teškoća učenja u koje ugrubo ubrajamo disleksiju, disgrafiju i diskalkuliju. Stoga je vrlo važno nastaviti provoditi takve oblike stručnog usavršavanja odgojitelja.

U sljedećoj pedagoškoj godini logoped će, uz individualne jezično-govorne vježbe, planirati rad na:

- Prevenciji i ranoj intervenciji jezično-govornih poteškoća te poteškoća u čitanju i pisanju
- Osnivanju tima za izradu didaktičkih sredstava
- Edukaciji odgojitelja o prepoznavanju jezično-govornih i komunikacijskih teškoća i važnosti rane intervencije u dječjem vrtiću
- Suradnji s roditeljima (individualna prezentacija vježbi s djetetom)
- Suradnji sa školama sa svrhom preventivnog i intervencijskog rada s djecom koja imaju predispoziciju za razvoj poteškoća učenja, odnosno, čitanja i pisanja.

6. NAOBRAZBA I STRUČNO USAVRŠAVANJE

Stručno usavršavanje odgojno obrazovnih djelatnika bilo je usmjereno ostvarivanju bitnih zadaća na području unapređivanja odgojno obrazovnog rada i podizanja stručnih kompetencija u skladu s potrebama pedagoške prakse, kao i individualnim potrebama odgojitelja i stručnih suradnika.

U ovoj pedagoškoj godini svaki je odgojitelj odabrao područje interesa i temu vezanu za istraživanje osobne odgojno – obrazovne prakse (rad na projektima, akcijska istraživanja) te u svrhu toga prouradio stručnu literaturu koja obrađuje to područje. Stečena znanja imali su priliku prikazati i prodiskutirati sa ostalim sustručnjacima na aktivima.

Zadovoljavanje naših stručnih obrazovnih potreba usmjerili smo na razvoj **Kurikuluma Dječjeg vrtića Zraka sunca**, na kontinuirano osposobljavanje odgojitelja i ostalih stručnih radnika za zajedničko izgrađivanje kvalitete odgojno obrazovne prakse temeljene na suvremenim pristupima razvoju, odgoju i obrazovanju djece rane i predškolske dobi te partnerstvu s roditeljima.

Stručno usavršavanje provodili smo:

- **individualno, proradom stručne literaturu,**
- **grupno putem stručnih aktiva, radionica i stručnih skupova unutar i izvan ustanove.**

S ciljem kreiranja što poticajnijeg okruženja i poticanja što većeg interesa djece, dobro smo se informirali kroz stručnu literaturu o kulturnoj baštini, starim igrama, običajima, ali i usmeno s osobama koje su u tome stručne (ravnateljica Gradskog muzeja, voditelj KUD-a Križevci), te djedovima i bakama djece koji su prave riznice znanja o tradicijskim običajima našega kraja.

Grupni oblici stručnog usavršavanja unutar Vrtića, stručni aktiv i radionice:

„Vođenje pedagoške dokumentacije i dokumentiranje“

Nositelj: Mirijana Bidoli, pedagog

Stručni aktiv odgojitelja

Listopad 2017.

„Dijete, priroda i otkrića života u perspektivi Agazzi metode“

Nositelj: Anna Lisa Gasparini, pedagog

" Vrtlarstvo, primjena u vrtiću"

Nositelj: Jelena Šaško, odgojiteljica

Stručni aktiv odgojitelja

Listopad 2017.

„Utjecaj umijeća ljubavi na razvoj djeteta“

Nositelj: Anna Lisa Gasparini, pedagog

Stručni aktiv odgojitelja

Prosinac 2017.

„Upute za projekt“ (šest područja)

Nositelj: Jelena Šaško, odgojiteljica

„Lik odgojitelja u Agazzi metodi“

Nositelj: Vesna Žuti, odgojitelj

Stručni aktiv odgojitelja

Siječanj 2018.

„Kvalitetno planiranje, programiranje, ostvarivanje i dokumentiranje odgojno obrazovnog rada“

Nositelj: Mirijana Bidoli, pedagog

Stručni aktiv odgojitelja

Veljača 2018.

„Uzajamnost-osnova za mir“

Nositelj: Anna Lisa Gasparini, pedagog

Stručni aktiv odgojitelja

Veljača 2018.

Ciklus radionica „Rana pismenost-u čemu je kvaka?“

Tema: **„Imenovanje grafema“**

Nositelj: Maja Krušić, mag logoped

Radionica za odgojiteljice

Veljača 2018.

Tema: **„Kazalište sjena“**

Nositelj: Kazalište sjena

Lutkarska radionica za odgojiteljice

Veljača 2018.

Tema: **„Važnost ranog probira djeteta (screening)“**

Nositelj: doc.dr.sc. Ljiljana Pintarić Mlinar

Veljača 2018.

Tema: **„Stručno-metodička utemeljenost prezentiranja poticanja razvoja likovnih sposobnosti djeteta“**

Nositelj: Mirijana Bidoli, pedagog

Stručni aktiv i radionica za odgojiteljice

Travanj 2018.

Tema: **„ Izvješće- kako napisati kvalitetno izvješće“**

Nositelj: Mirijana Bidoli, pedagog

Stručni aktiv i radionica za odgojitelje

Lipanj 2018.

Sudjelovali smo na stručnim skupovima izvan Vrtića kao nositelji tema:

Svjetski kongres „Living peace“

Tema: „**Percorso di Educazione alla Pace**“

Nositelj kongresa: Living Peace International

Listopad 2017.

Castel Gandolf, Rim

Tema: „**Zajednica koja poučava**“

Nositelj skupa: EDU, Dječji vrtić Zraka sunca

Siječanj 2018.

Dvorana Pokreta fokolara, Križevci

Međunarodno znanstveni stručni simpozij

„17. Dani Mate Demarina“

Tema: „**Odgoj i obrazovanje- budućnost civilizacije**“

Nositelj simpozija: Učiteljski fakultet Zagreb

Lipanj 2018, Petrinja

Sudjelovanje na stručnim skupovima izvan Vrtića kao sudionici:

Međunarodni stručni skup kineziologa, učitelja, odgojitelja

Nositelj skupa: Međunarodna mreža sportskih djelatnika Sportmeet, Ekonomija zajedništva i

Zajednica športskih udruga Križevci

Listopad 2017.

Franje Račkoga 30, Križevci

Ciklus seminara

Tema: „**Dječje folklorno stvaralaštvo i njegova primjena u radu s djecom**“

Nositelj: ETHNO d.o.o.

Listopad 2017.

Zagreb

Stručni skup za ravnatelje i stručne suradnike pedagoge predškolskih ustanova

Tema: „**Pedagoška uloga ravnatelja/pedagoga i odnosi u vrtiću**“

Nositelj skupa: Agencija za odgoj i obrazovanje Zagreb

Studeni 2017.

OŠ Kajzerica, Zagreb

Katehetska jesenska škola za odgojiteljice u vjeri

Tema: „**Sveci kao uzori djelotvorne ljubavi**“

Nositelj skupa: Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb

Studeni 2017.

Nadbiskupijski pastoralni institut, Zagreb

Promocija publikacije „**Prvi koraci na putu prema kvaliteti: Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja**“

Nositelj: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Prosinac 2017.

Nacionalni dom, Zagreb

Radionica za odgojiteljice: „**Rana pismenost- u čemu je kvaka?**“

Tema: „**Fonološka svjesnost**“

Nositelj: Maja Krušić, mag logoped

Siječanj 2018.

DV Križevci, Križevci

Stručni skup za odgojitelje

Tema: „**Prometna preventiva u predškolskim ustanovama-iskustva i izazovi**“

Nositelj: Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb

Ožujak 2018.

DV Bjelovar, Bjelovar

Radionica za odgojiteljice: „**Rana pismenost- u čemu je kvaka?**“

Tema: „**Pripovijedanje**“

Nositelj: Maja Krušić, mag logoped

Ožujak 2018.

Gradska knjižnica "Franjo Marković", Križevci

Stručni skup za ravnatelje

Tema: „**Inovativno vođenje-poduzetnost u dječjem vrtiću**“

Nositelj skupa: Agencija za odgoj i obrazovanje

Travanj 2018.

Hotel Zora, Primošten

Stručni skup odgojitelja

Tema: „**Projekti nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo**“

Nositelj skupa: Agencija za odgoj i obrazovanje

Travanj 2018.

Velika dvorana Veleučilišta u Bjelovaru, Bjelovar

Međunarodni susret Ekonomije zajedništva

Tema: „**Ekonomija zajedništva, utopija ili...?**“

Nositelj skupa: Udruga za ekonomiju zajedništva

Svibanj 2018..

Ekonomski fakultet Zagreb, dvorana 3

Kongres Ekonomije zajedništva

Tema: „**Ponovni „DA“ Ekonomiji zajedništva u svakodnevnom životu**“

Nositelj skupa: Udruga za ekonomiju zajedništva

Svibanj 2018.
Mariapoli Faro, Križevci

Internacionalni pedagoški skup
Tema: „**Pedagogija dijaloga**“
Nositelj: Pokret fokolara
Lipanj 2018.
Škofja Loka, Slovenija

Stručno metodička priprema
Tema: „**Polaganje stručnog ispita odgojitelja pripravnika**“
Nositelj skupa: Agencija za odgoj i obrazovanje
Lipanj 2018.
DV Malešnica, Zagreb

LITERATURA:

S obzirom na temu projekta, ove smo godine najviše koristili i proučavali literaturu iz područja tradicije i kulturne baštine (Goran Knežević, „Sad se vidi sad se zna“ i „Naše kolo veselo“, Zagreb, 2012.; Suzana Đurić, Milica Mihaljević, „Igrajmo se s bakom“, Zagreb, 1999.; „Inga Seme – Stojnović, Tijana Vidović, „Djeca – čuvari djedovine, Zagreb, 2012.).

Koristili smo i literaturu s područja Agazzi pedagogije i razvoja djece predškolske dobi (M. De Beni, V. Šimović, A. Gasparini; „Pedagogija zajedništva i Agazzi metoda“, Zagreb, 2012.; B. Starc, M. Čudina – Obradović, A. Pleša, B. Profaca, M. Letica, „Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi“, Zagreb, 2004.), te literaturu s područja socijalnih kompetencija (D. Plummer, „Dječje igre za razvoj socijalnih vještina“, Zagreb, 2010., J. Freidman, J. Roehlkepartain, „Činimo dobro zajedno“, Zagreb, 2014.)

Bitna obilježja grupnih oblika stručnog usavršavanja unutar i izvan Vrtića
Grupni oblici stručnog usavršavanja u kontekstu navedenih aktivnosti bili su u pravom smislu riječi u funkciji ostvarivanja dominantnog cilja razvoja kurikuluma Vrtića , podizanja razine kvalitete života i rada Vrtića te usklađivanje sa zahtjevima sadržanim u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Teme i aktivnosti u kontekstu stručnih aktiva i radionica proizlazile su iz neposredne odgojne prakse kao i individualnih potreba odgojitelja i odgovornosti za samoobrazovanje. Vjerujemo da će stručni radnici i dalje sve bolje i kompetentnije birati teme, sadržaje i područja koja će biti predmet njihovog kontinuiranog stručnog usavršavanja

Zaključak: Ovakav pristup stručnom usavršavanju obogatio je i proširio temeljna znanja i sposobnosti stručnih radnika te ga kao takvog mislimo nastaviti i slijedeće godine. Stečena znanja, vještine i iskustvo primjenjivat ćemo i nadalje u neposrednoj odgojno obrazovnoj praksi.

7. SURADNJA S RODITELJIMA

Ove pedagoške godine posebnu pozornost usmjerili smo na promicanje kvalitete/ partnerstva s roditeljima – obitelji. Nastavili smo proširivati uspješnu suradnju s roditeljima i drugim članovima obitelji gradeći međusobno povjerenje, otvorenost i toleranciju temeljenu na spoznaji da su roditelji primarni odgojitelji svoje djece i da ih oni najbolje poznaju. Roditelje smo na različite načine uključivali u odgojno – obrazovni proces našeg Vrtića. Uz roditelje u aktivnosti smo uključili i djedove i bake.

Oblici partnerstva s roditeljima koje smo ostvarili tijekom pedagoške godine:

- **Svakodnevna razmjena informacija**

Vizualno pisana komunikacija s roditeljima preko „Kutića za roditelje“ koji je sadržavao odgojno – obrazovni program, proces rada, cilj i zadaće projekata, jelovnik, obavijesti, kutiju s prijedlozima, primjedbama i pohvalama, panoje s radovima djece, fotografijama djece u aktivnosti te dječjim komentarima, plakatima vezanim uz projekt „Kulturna baština“ (2 mjesečno), te dokumentacijsku mapu sa fotografijama aktivnosti tijekom cijele godine.

- **Individualni razgovori** po potrebi tokom cijele godine (20 razgovora vezano uz prilagodbu i ponašanje djece, te razmjenu informacija i iskustava).

Individualni razgovori s roditeljima djece s poteškoćama i COOR -om (2 razgovora vezano uz razmjenu informacija i planiranje daljnjeg odgojno – obrazovnog rada). Individualni razgovori s roditeljima djece jasličke dobi pri prelasku u vrtićku skupinu (5 razgovora vezano uz tijek prilagodbe u novoj skupini).

- Neposredno uključivanje roditelja u odgojno – obrazovni proces putem **radionica za nove roditelje i djecu** krajem kolovoza s ciljem upoznavanja djece s ambijentom u kojem će boraviti, te **kreativne radionice** za roditelje i djecu vezano uz blagdane
- Uključivanje roditelja, te djedova i baka u **aktivnosti** vezane uz projekt „Kulturna baština“ (pečenje kolača, priprema tradicionalnih jela, upoznavanje tehnika izrade raznih rukotvorina)
- Uključivanje roditelja na raznim **kulturnim događanjima** u gradu kroz predstavljanje tradicijskih igara, pjesama i plesova.
- Sudjelovanje roditelja u **obogaćivanju materijalnog konteksta** (prikupljanje predmeta i materijala svakodnevne upotrebe iz prošlih vremena naših baka i djedova, te materijala za izradu različitih tradicijskih rukotvorina)
- Uključivanje roditelja u **humanitarnu akciju** sakupljanja plastičnih čepova za pomoć udruzi „Maslačak“ pri kupnji kombi vozila
- Uključivanje roditelja u **akciju „Bezbroj načina darivanja“** s ciljem prikupljanja raznih donacija za osobe u potrebi.
- Upitnik za roditelje gdje su izrazili svoje prijedloge, ideje, kritike i dr. kako bi pridonijeli poboljšanju kvalitete rada Vrtića. Sudjelovalo je 14-ero roditelja. Kao prijedloge roditelji su spomenuli: promjenu jelovnika, veću zdravstvenu zaštitu djece, manje skupine, uvođenje dodatnih sadržaja.

- Svi odgojitelji su predstavili aktivnosti i projekte roditeljima na kraju pedagoške godine, te organizirali zajednički izlet roditelja i djece povodom odlaska predškolaca iz Vrčića.
- Održali smo i Dan otvorenih vrata, 26.3.2018.
-

Kao i proteklih godina su-oblikovanju odgojno – obrazovnog procesa pridonijela je **Turistička zajednica** grada Križevaca organizacijom „Adventa u Križevcima“, gdje smo sudjelovali na kreativnim radionicama i Božićnom sajmu.

Partnerstvo s roditeljima razvijali smo uključivanjem roditelja u samo planiranje, te konkretno u odgojno-obrazovni rad. Upoznali smo ih s novim idejama razvoja kreativnosti, kulturne svijesti i izražavanja u komunikaciji s kulturnom baštinom te ih pozvali da nam prema svojim interesima i mogućnostima pomognu u ostvarenju ovih ideja: sakupljanjem potrebnih materijala i igara i njihovom prezentacijom, uključivanjem u radionicu izrade tradicijskih božićnih kolača, uskrсну radionicu tradicijskog bojanja pisanica...

Roditelje smo svakodnevno izvještavali o tijeku projekata vizualno pisanom komunikacijom u kutićima za roditelje, prezentacijom dječjih radova i fotografija aktivnosti te preko radionica za roditelje i djecu.

Roditelji su bili uključeni u što više oblika suradnje: prikupljanje fotografija kulturnih spomenika, starih razglednica, raznih brošura o Križevcima, prikupljanje materijala potrebnih za aktivnosti i općenito obogaćivanje materijalnih uvjeta. Poticali smo posredovanje roditelja između Vrčića i šire društvene zajednice za dobivanje materijalne ili neke druge pomoći u ostvarivanju naših projekata vezanih za kulturnu baštinu.

Roditelji, ali i drugi članovi obitelji djece (bake, djedovi) bili su uključeni u prezentiranje starih običaja, pjesama i igara, u izradu nekadašnjih igračaka. Roditelje, bake i djedove uključili smo u odgojno obrazovni proces kroz radionice vezane uz obilježavanje blagdana Božića i Uskrsa s naglaskom na očuvanje tradicije i običaja našeg kraja te izvornog dijalekta.

U ovoj pedagoškoj godini pripremili smo nekoliko roditeljskih sastanaka s tematikom:

Roditeljski sastanak 25.09.2017., predavači:

Draženko Kovačić, tajnik („Ljetovanje na Pagu“),

Tatjana Strabić, pedagog („Polazak djece u školu“),

Vesna Žuti, odgojiteljica („Suradnja s društvenom sredinom“)

Slađana Milak, odgojiteljica („Suradnja s roditeljima“)

Roditeljski sastanak, 3.10.2017., predavači:

Jelena Princip, dr.dent.med., („Briga za oralno zdravlje od prvog dana“),

Jelena Šaško, odgojiteljica („Agazzi metoda“)

Ružica Bjeličić, odgojiteljica savjetnica („Rad u skupinama po dobi“)

Roditeljski sastanak, 05.03.2018., predavači:

Darko Radiček, dr.med.spec.epidemiologije („Mjere higijensko-epidemiološke zaštite u dječjim vrtićima“),

Maja Krušić, mag.logoped („Predvještine čitanja i pisanja“)

Vesna Žuti, odgojiteljica („Izvješće o dosadašnjem radu programa predškole“)

Ocjena kvalitete (od 1 – 5):

Komunikacije s roditeljima **5**

Izgradnja povjerenja **5**

Razvoj partnerstva **4**

Izjave roditelja s plakata „Ogledalo našeg vrtića“:

- „U vrtiću Zraka sunca je trenutno moje treće dijete. Vrtić mi se sviđa zbog odnosa učiteljica prema djeci, zbog mentorstva starije djece prema mlađoj, raznolikih projekata i programa koje djeca rade – nema monotonije; tu ih se samo ne čuva, nego djeca uz učiteljice uče i rade na sebi svakodnevno. Sviđa mi se što djeca nisu separirana po dobi nego se svi družu. Vrtić je lijepo uređen, kako iznutra tako i okoliš.“
- „Radom učiteljica u vrtiću Zraka sunca jako sam zadovoljna ponajviše jer sam kod svojeg djeteta primijetila brojne promjene na bolje. S djecom se puno radi i puno uči kroz igru. Posebno mi se sviđa što su skupine mješovite te što svako dijete ima starijeg „čuvara“ koji mu pomaže. Veoma mi se sviđa i vrt s brojnim spravama u kojem djeca provode vrijeme igrajući se i učeći.“
- „Vrtić Zraka sunca mi se jako sviđa. Učiteljice puno rade s djecom. Sviđa mi se okoliš vrtića. Svake godine se radi nešto novo na uređenju dječjeg igrališta.“
- „Vrlo sam zadovoljna što je moje dijete polaznik ovog vrtića. Sviđaju nam se aktivnosti koje se provode s djecom zbog kojih se moje dijete raduje dolasku u vrtić. Pohvaljujem metodu rada u vrtiću, što se djecu uče praktične stvari iz svakodnevnog života, ali i međusobno pomaganje. Ove godine rastajemo se s vrtićem i prijateljima, nećemo biti pretužni već ćemo se s veseljem prisjećati svih lijepih trenutaka provedenih ovdje. Hvala za sve, a jedno veliko hvala našim dragim učiteljicama!“

Zaključak: U slijedećoj pedagoškoj godini i dalje ćemo uspješno razvijati partnerstvo s roditeljima i drugim članovima obitelji te im pružati još više mogućnosti za osobno uključivanje u aktivnosti odgojnih skupina. Obogaćivat ćemo kutiće za roditelje s još više povratnih informacija i zapažanja o aktivnostima djece kako bi u svakom trenutku znali što rade njihova djeca, zašto rade upravo to što rade i što to znači za njihov razvoj.

8. SURADNJA S VANJSKIM ČIMBENICIMA KOJI SU SUDJELOVALI U OSTVARIVANJU ZADAĆA KURIKULUMA I GODIŠNJEG PLANA I PROGRAMA RADA

Ostvarili smo dobru suradnju s našim Gradom, Županijskim uredom državne uprave za odgoj i obrazovanje radi zadovoljavanja materijalnih potreba Vrtića i dobivanja stručne pomoći, zatim suradnju s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Sveučilištem u Zagrebu, Učiteljskim fakultetom te Agencijom za odgoj i obrazovanje radi stručne potpore, dobivanja smjernica za rad i ostvarivanja stručnog usavršavanja djelatnika. Suradnju smo ostvarivali s drugim vrtićima u Koprivničko – križevačkoj, Bjelovarsko – bilogorskoj, Varaždinskoj, Međimurskoj i Zagrebačkoj županiji radi razmjene iskustava i unapređivanja odgojno obrazovnog rada. Radi ostvarivanja načela kontinuiteta u odgoju i obrazovanju Vrtić je surađivao unutar razine sustava odgoja i obrazovanja, točnije s osnovnim školama s ciljem usklađivanja zajedničkog djelovanja usmjerenog na dijete i njegove dobrobiti. Vrtić je uvijek bio otvoren za suradnju sa svima koji su mu mogli pomoći u ostvarivanju zadaća, ponuditi djeci nova iskustva i doživljaje, popularizirati rad i učiniti ga što privlačnijim potencijalnim polaznicima. **To potvrđuje tabelarni prikaz naše suradnje:**

SURADNICI	PLANIRANI SADRŽAJ RADA	OSTVARENO
Grad Križevci, Upravni odjel za društvene djelatnosti i druge službe	-suradnja u osmišljavanju i realizaciji pojedinih segmenata odgojno-obrazovnog procesa (značajni datumi i događanja)	-posjet gradonačelnika Dječjem vrtiću -posjet djece gradskoj upravi -sudjelovanje na gradskim igrama vrtićanaca -nastup povodom dana grada -sudjelovanje u utrci ulicama grada -akcija Grad prijatelj djece -nastup na Malom velikom križevačkom spravišću
Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Agencija za odgoj i obrazovanje	-organizacija i provođenje stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika -stručna podrška i pomoć u realizaciji odgojno-obrazovnih zadaća i programa	-sudjelovanje na stručnim usavršavanjima za ravnatelje, odgojitelje i stručne suradnike dječjih vrtića kao sudionici i kao predavači
Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet	-suradnja u organizaciji i realizaciji stručne prakse studenata predškolskog odgoja -suradnja u organizaciji i realizaciji stručnih skupova na fakultetu	- obavljanje stručne prakse studenata

Zavod za javno zdravstvo	-suradnja s pedijatrom, stomatologom, epidemiologom i drugim specijalistima	-posjete, predavanja za roditelje, savjetovanje HACCP-a i dr.
Osnovne škole : OŠ Ljudevita Modeca, OŠ "Vladimir Nazor"	-suradnja vezana uz upis djece u prvi razred -kreativne radionice vrtićanaca u školama	- posjete - Dječje aktivno ljeto, Darujmo osmijeh gradu - Projekt "Odgoj za mir"
Glazbena škola Alberta Štrige u Križevcima	-suradnja u organiziranju svečanih i zabavnih manifestacija	suradnja u organiziranju svečanih i zabavnih manifestacija
Policajska uprava Križevci Kontakt policajac	-provođenje edukativnog programa vezanog uz sigurnost djece u prometu	-posjet policijskoj postaji Križevci, prezentacija policijske opreme -edukativni program-prelazak ceste, korištenje autosjedalice
AMK Križevci, HAK	-suradnja u cilju razvoja samostalnosti, sigurnosti i spretnosti djece u prometu	-sudjelovanje na biciklijadi "Sigurno i vješto u prometu" edukativne akcije: "Vidi i klikni", Djeca prijatelji u prometu", "Siguran put do škole"
Kazališta i koncerti	-suradnja u realizaciji kulturno-scenskih događanja	
Muzej i galerija grada Križevaca	-suradnja u osmišljavanju i prezentiranju likovnog stvaralaštva i kulturno-povijesne baštine	-posjet Gradskom muzeju
Gradska knjižnica	-suradnja u osmišljavanju i prezentiranju dječjeg stvaralaštva i razvoju književnog izričaja	-organizacija posjeta s ciljem navikavanja djece na druženje s knjigom
Predškolske ustanove - vrtići	-suradnja u organiziranju stručnog usavršavanja odgajatelja	-zajednička druženja, posjeti, manifestacije u gradu
Domovi za starije nemoćne osobe	-posjete, aktivnosti u vrtu, radionice, međugeneracijsko druženje	- Međugeneracijsko druženje u prostorima vrtića -radionica za izradu tradicijskog cvijeća od krep papira
Pučko otvoreno učilište	-organizacija priredbi i kazališnih predstava za djecu	-radionica čunčane čipke
Katehetski ured za školstvo	-suradnja pri organizaciji	-posjet crkvi sv. Ane i sv. Marka

Crkva-župni uredi (lokalni)	stručnog usavršavanja za odgajatelje u vjerskom odgoju	Križevčanina -blagoslov plodova zemlje i kruha povodom Dana kruha
Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju	-priredbe, posjeti -stručna suradnja	-stručna suradnja vezano uz djecu s teškoćama u razvoju
Vatrogasna zajednica grada Križevaca	-posjeti i sudjelovanje u obilježavanju mjeseca zaštite od požara i Dana vatrogasaca	-posjet vatrogasnoj postaji Križevci, prezentacija vatrogasne opreme
Turistička zajednica grada Križevaca	- suradnja kod organizacije događaja i manifestacija u gradu	-"Dan jeseni", "Mali božićni sajam", "Maškare", "Dan grada", "Malo veliko spravišće"
Međunarodna udruga EDU iz Rima	-realizacija programa Pedagogije zajedništva	-stručni skupovi i predavanja
Međunarodna udruga "Sportmeet"	-suradnja i sudjelovanje na stručnom skupu	-stručni skup i radionice
Udruga kineziologa Križevci	- sudjelovanje na stručnom skupu	
Zajednica sportskih udruga grada Križevaca	-suradnja u organizaciji i realizaciji sportskih događaja u gradu	-ljetovanje na Pagu -Olimpijski festivala dječjih vrtića - Sportske igre vrtićanaca -Mala sportska škola
Agazzi Institut i Dječji vrtić u Bresci	-suradnja u edukaciji i realizaciji Agazzi metode	
Udruga Maslačak, Križevci	-posjet	
OPG Rakić		-posjet
Udruga „Dijete zove dijete“ iz Brescie	- suradnja u organizaciji Dječjeg aktivnog ljeta s bivšim vrtićancima i školom za animatore u Križevcima i Bresci	-realizacija Dječjeg aktivnog ljeta
Turistička zajednica Marija Bistrica	-suradnja u organizaciji izleta	-izlet roditelja i djece predškolske skupine -tradicijska radionica
Udruga "Living peace international"	-suradnja i sudjelovanje na stručnim skupovima	-dodjela Plakete za Malog ambasadora mira
Ministarstvo kulture	-razne umjetničke aktivnosti u sklopu programa Ruksak „pun“ kulture	-glazbena radionica

Zaključak: Na kraju izvješća izražavamo svoje zadovoljstvo postignutom razinom kvalitete odgojno obrazovne prakse i kurikuluma našeg Vrtića. Svjesni činjenice da kvaliteta nije statična kategorija i da mora neprekidno rasti, za narednu godinu planiramo intenzivno kontinuirano djelovanje u svrhu njezina unapređivanja. U tom smislu od pomoći će nam biti i ovo Izvješće.